

JELENTÉS

DEÁK FERENC
MEGYEI KÖNYVTÁR

2011.

BEVEZETÉS

A 2011. év vízvázasztónak bizonyult könyvtárunk életében: december 31-én megszűnt a Zala Megyei Önkormányzat intézménye lenni, a Magyar Állam tulajdona lett, fenntartója pedig a Zala Megyei Intézményfenntartó Központ.

Az év során már nagy jelentőségű változások zajlottak könyvtárunkban: csaknem két évtizedes „különélés” után visszaköltöztették az épületbe a könyvkötő- és restaurátorműhelyt, nem sokkal később pedig ide telepítették a Zala Megyei Pedagógiai Intézet dr. Kovács Lajos Szakkönyvtárát. Az épületen belüli átrendezések jelentősen csökkentették elhelyezési és szolgáltató kapacitásunkat, raktár- és olvasótermeket kellett átépítenünk a zavartalan működéshez. Szerencsére a TÁMOP-3.2.4 pályázat lehetőséget nyújtott bútorbeszerzésekre, így a kisebb alapterületen célszerűbb és szebb szolgáltató környezetet tudtunk kialakítani. Ez az uniós projekt még számos további lehetőséget kínált fel könyvtárunknak: megújult, több aloddallal rendelkező honlapot, számos kistéleplési könyvtári szolgáltatóhely dokumentumállományának feldolgozását, a zalai helyismereti adatbázis bővítését, irodalmi és ismeretterjesztő rendezvények szervezését. A projekt 2012-ben zárul, a végelszámolás erre az évre marad.

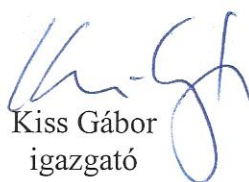
Mindezek mellett nem hanyagoltuk el a napi könyvtári feladatainkat sem, az állomány korszerűsítését, a gyermek és felnőtt olvasók kiszolgálását, a távhasználati lehetőségek bővítését, a megyei, kistérségi-mozgókönyvtári feladatok ellátását. 2011-ben már 31 település tartozott közvetlen szolgáltatási körzetünkbe, egy községi-iskolai könyvtár pedig hálózati-módszertani segítségünket élvezte. A könyvtári ellátást egyre inkább komplex közösségi-kulturális szolgáltatásként kívánjuk nyújtani, ezt szolgálják a növekvő számú rendezvények, könyvbemutatók, kézműves foglalkozások, vetélkedők, tanfolyamok, továbbképzések. Más közgyűjteményekkel együttműködve több nagy megyei projekt szervezésében vettünk részt; kiemelkedett ebből a Gönczi Ferenc születésének 150. évfordulója alkalmából általános iskolásoknak meghirdetett néprajzi levelezős játékunk, melynek négy fordulójában 22 csapat vett részt.

Személyi állományunk tovább csökkent az év során, fenntartónk egy fővel csökkentette a könyvtárosok létszámát. Gazdasági vezetőnk nyugdíjba vonult, de szerencsére az ő helyét sikerült betölteni.

Finanszírozásunk – hála az átvett pénzeszközöknek – az év folyamán zavartalan volt, fedezni tudtuk kiadásainkat. A programszervezések, a pályázatok lebonyolítása, a szakszerű gazdálkodás azonban nagy terhet rótt munkatársainkra. Ráadásul a Zala Megyei Önkormányzat 2011 májusától összevonta a Zala Megyei Levéltár, a Zala Megyei Közművelődési Intézmény és könyvtárunk gazdálkodását – minden további feltételről intézményünknek kellett gondoskodni. (Ez az összevonas 2012 januárjában megszűnt.) Ezt a munkát már tényleg csak a legnagyobb áldozatvállalással, állandó túlmunkával sikerült elvégezni.

Zalaegerszeg, 2012. április

Kiss Gábor
igazgató

ÁLLOMÁNYALAKÍTÁS ÉS -FELTÁRÁS

Az állományalakító-feldolgozó csoport összetételében és munkavégzésében a 2011-es évben nem történt változás, továbbra is 3 fő a csoport létszáma.

A munkatervben meghatározott szerzeményezési és feldolgozási feladatokat teljesítettük: folyamatosan vásároltunk, elvégeztük a beérkezett dokumentumok feldolgozását, analitikus feltárását integrált rendszerünkben.

A tárgyi és technikai feltételekben változás nem történt. Folyamatosan figyelemmel kísértük a TextLib integrált rendszer módosításait, megismerve és frissítve legújabb verzióit.

A csoport munkájához tartozott, az előző évhez hasonlóan a nemhagyományos dokumentumok beszerzése, állományba vétele, valamint a mozgókönyvtári ellátás keretében beszerzett könyvek, CD-k, DVD-k feldolgozása. Az alábbi táblázat a *könyvek* beszerzésének megoszlását mutatja.

	Darab	Forint
Deák Ferenc Megyei Könyvtár	2.423	4.744.765
Zala-KAR Térségi Innovációs Társulás	480	883.826
Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás	1.006	1.570.922
Pacsa Kistérségi Társulás	642	1.174.440
Összesen	4.551	8.373.953

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár tulajdonába került 2.423 darab könyv 4.744.765 forint értékben; a Zala-KAR kistérség rendelkezési állományába 480 darab könyv 883.826 forint értékben, a zalaegerszegi kistérség rendelkezési állományába 1.006 darab könyv 1.570.922 forint értékben, míg a pacsai kistérség rendelkezési állományába 642 darab könyv 1.174.440 forint értékben.

Az állománygyarapító- és feldolgozó csoport munkatársai így az év során összesen 4.551 darab könyvet szerzeményeztek és dolgoztak fel 8.373.953 forint összértékben.

Könyvtárunk könyvgyarapodásának mértéke

Év	Darabszám	Forint	Átlagár
2007	2.247	4.040.023	1.797,96
2008	2.655	4.501.038	1.695,30
2009	3.179	5.874.548	1.847,92
2010	3.167	5.886.800	1.858,79
2011	2.423	4.744.765	1.958,22

A fenti táblázat az elmúlt öt esztendő könyvgyarapodását mutatja. 2011-ben jelentős mértékben csökkent – az előző évhez viszonyítva – a dokumentumok száma (2.423). Továbbra is csak igen erős szelekció árán tudunk gyarapítani, így sok esetben az egypéldányos beszerzést sem tudjuk vállalni. Az évek óta tartó, mérsékelt dokumentum-beszerzés következtében állományunk összetételében egyre komolyabb hiányok keletkeznek, ezeket más információhordozón illetve a könyvtárközi kölcsönzés bevonásával próbáljuk biztosítani használóinknak. Desideráta jegyzéket nyitottunk, ezen a gyűjteményünk számára fontosnak ítélt dokumentumokat jegyezzük elő.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár 2011. évi költségvetéséből a könyvbeszerzésre fordítható keret még a kistérségek könyvbeszerzési keretével együtt sem érte el a közbeszerzési értékhatárt, így nem kellett közbeszerzési eljárást kiírunk. Szerzeményezésünk során a Könyvtárellátó kínálata mellett

igénybe vettük a Bookline, a Könyvellátó és az Alexandra Könyváruház (lásd: Egyéb forrás) kedvező ajánlatait, így lehetőségünk adódott az olcsóbb vásárlásra.

Beszerezés forrása	Darab	Ár
Könyvtárellátó	1.519	3.684.852
Egyéb forrás	177	312.248
Xerox		
Ajándék	676	687.965
Kötelesspéldány	51	59.700
Összesen	2.423	4.744.765

Az elmúlt évben tovább nőtt az *ajándékba kapott* könyvek száma: az előző évihez képest – 1.343-ról 1.519 darabra. A 2010. évi drasztikus csökkenés után a beszolgáltatott *kötelesspéldányok* száma emelkedést mutat – 29-ről 51 darabra. Kiemelten figyelni kell a kötelesspéldány-szolgáltatást, mert még mindig kevés helyi nyomda és kiadó küldi rendszeresen a megjelölt kiadványait.

2011. évi könyvbeszerezés megoszlása

Időszak	Vétel	Ajándék	Köteles	Egyéb	Könyv	Százalékosan
	darab					
I. negyedév	45	402	44		491	20,27
II. negyedév	286	13			299	12,34
III. negyedév	196	259			455	18,77
IV. negyedév	469	2	7	700	1.178	48,62
Összesen	996	676	51	700	2.423	100,00

Gyarapításunk az év során nem volt egyenletes, a legtöbb dokumentumot a negyedik negyedévben tudtuk beszerezni. 2011-ben beszerzésünk 41 százaléka származott vásárlásból, 28 százaléka ajándékból, 3 százaléka kötelesspéldányból, 28 százaléka egyéb forrásból (Márai-program!).

Könyvtári állományunk legnagyobb hányadát a könyv jellegű dokumentumok alkotják. Állományunkban továbbra is a szakirodalom dominál. Ugyanakkor folyamatosan jelen van a szépirodalom iránti érdeklődés, ezt az igényt azonban ebben az évben sem tudtuk maradéktalanul kielégíteni. A szerzeményezés során előnyt élveznek a már meglévő *sorozatok* folytatásai, a *kötelező irodalom*, a kedvelt írók művei. Emellett ritkán van lehetőség a romantikus regények, krimik, az ún. sikerkönyvek, ismert médiaszemélyiségek írásainak beszerzésére, bár igény ezekre is lenne.

Gyarapításunk 55,35 százaléka volt szakirodalom (1.341 db), a felnőtt szépirodalom 27,94 százaléka (677 db), a gyermek- és ifjúsági irodalom (405 db) pedig 16,71 százaléka.

2011-ben 5.951 darab könyvet töröltünk állományunkból, összesen 618.145 forint értékben. Tervszerű állományapasztaás következtében 3.600 darabot, elhasználódás végett 2.106 darabot, *vis major* címszó alatt 234, és behajthatatlan követelés okából mindössze 11 darab könyvet kellett selejtezni. A főléspéldány jegyzékekről 19 intézmény 561 darab könyvet, 392 folyóiratot választott további hasznosításra. Az állományunkból kivont dokumentumok közül a Zala Megyei Kórház Pszichiátriai Osztálya számára 113 darab, a paloznaki Meseterápia Központ számára 91 darab könyvet ajándékoztunk.

Könyvállományunk 2011. december 31-én 222.750 darab volt (139.437 db szakirodalom, 69.657 db szépirodalom, 13.656 db gyermekirodalom) 111.514.217 forint értékben.

2011-ben összesen 336 darab nemhagyományos dokumentumot (126 db CD, 35 db hangoskönyv, 174 db DVD, 1 db CD-ROM) vásároltunk és dolgoztunk fel, 921.477 forint értékben.

Ezek megoszlását az alábbi táblázat mutatja.

Beszerzés helye	CD		Hangoskönyv		DVD		DVD-ROM, CD-ROM	
	darab	forint	darab	forint	darab	forint	darab	forint
Deák Ferenc Megyei Könyvtár	51	173.201	15	26.607	22	45.091		
Zalaegerszeg Többcélú Kistérségi Társulás	37	86.519	15	40.767	36	72.694		
Pacsa Többcélú Kistérségi Társulás	29	85800	3	4.965	71	264.668	1	3.500
Zala-KAR Térségi Innovációs Társulás	9	18.909	2	4.202	45	94.554		
Összesen	126	364.429	35	76.541	174	477.007	1	3.500

A nemhagyományos dokumentumok beszerzésének alakulása (csak a Deák Ferenc Megyei Könyvtár számára):

Dokumentumfajta	Darab		Forint	
	2010	2011	2010	2011
CD lemez	63	51	153.686	173.201
Videokazetta				
Hangoskönyv (CD)	53	15	121.119	26.607
DVD	1	22	990	45.091
DVD-ROM				
CD-ROM	1		3.000	
Összesen	118	88	278.795	247.899

A dokumentumok beszerzésében változás történt az előző évhez képest: csökkent a CD lemezek és hangoskönyvek mennyisége, ugyanakkor emelkedett a DVD lemezek vásárlása.

Továbbra is nagy az érdeklődés a CD lemezek iránt, amit igyekszünk is kielégíteni. A hangoskönyvek is rendkívül népszerűek, ezek beszerzésére a jövőben is nagy gondot kell fordítanunk.

Változatlanul sokan érdeklődnek a DVD-k iránt, amelyeket ebben az évben csekély mennyiségben tudtunk csak beszerezni. Ehhez hozzájárult az is, hogy kölcsönzési jogdíjas DVD-ket csak néhány cég forgalmaz, s az ő ajánlataik is inkább klasszikus filmeket vagy nem túl igényes műveket tartalmaznak.

A CD-ROM-ok és a DVD-ROM-ok iránt továbbra is jelentős az érdeklődés, mivel kölcsönzésüket a jogszabályok nem teszik lehetővé, ezért olvasóink csak helyben használhatják azokat.

Dokumentumállományunk megtalálható elektronikus katalógusunkban, amely a nap huszonnégy órájában folyamatosan használható. A már meglévő és új beszerzésű dokumentumaink analitikus feltárását folyamatosan végezzük, segítve a részletesebb információszolgáltatást. On-line katalógusunk egyre növekvő látogatottsága pozitív visszaigazolása munkánknak.

Az elmúlt évben is végeztünk mentori feladatokat és segítséget nyújtottunk a szakmai gyakorlat keretében könyvtárunkat választó, felsőfokú tanulmányaikat végző hallgatóknak.

*A Deák Ferenc Megyei Könyvtár dokumentumállományának alakulása
(Kistérségi állományok nélkül)*

Dokumentumfajta	2010. december 31.		2011. évi gyarapodás		2011. évi törlés		2011. december 31.	
	darab	forint	darab	forint	darab	forint	darab	forint
Könyv	226.278	107.387.597	2.423	4.744.765	5.951	618.145	222.750	111.514.217
Bekötött folyóirat	8.801							
Hanglemez LP	3.740	364.196					3.740	364.196
CD lemez	2.219	4.851.543	66	199.808			2.285	5.051.351
Hangkazetta	837	196.150					837	196.150
Hangoskönyv (kazetta)	4.411	286.370					4.411	286.370
Videokazetta	1.759	4.128.852					1.759	4.128.852
Programlemez	197	452.191					197	452.191
CD-ROM lemez	422	2.153.145					422	2.153.145
DVD	439	720.090	22	45.091			461	765.181
DVD-ROM lemez	27	172.700					27	172.700
Mikrofilm	440	163.467					440	163.467
Metszet	5	7.160					5	7.160
Összesen	249.575	120.883.461	2.511	4.989.664	5.951	618.145	237.334	125.254.980

OLVASÓ- ÉS TÁJÉKOZTATÓ SZOLGÁLAT

(Gyermekolvasó-szolgalat külön fejezetben is)

Személyi feltételek

Az Olvasó- és tájékoztató szolgálat létszáma 2011-ben – a korábbi évekhez hasonlóan – a szolgáltatások zökkenőmentes biztosításához minimálisan szükséges szinten volt. A fenntartó januártól egy fővel csökkentette a könyvtárosok számát. Augusztustól a tartós betegszabadságon lévő zenei könyvtárosunk visszatért dolgozni, viszont október végétől egy fővel kevesebben lettek a szolgálatban. Áprilistól októberig egy fő önkéntes segítette a munkánkat. Amennyiben a helyzet indokolta, 2011-ben is bevontuk az olvasószolgálati munkába más csoportok munkatársait, figyelembe véve, hogy a többi területen dolgozók is erősen túlterheltek.

2011-ben a folyamatosan végzett munkák mellett kiemelt feladatunk volt az elnyert TÁMOP-3.2.4 pályázatban vállaltak teljesítése:

- Folyamatosan gondozni, karbantartani és frissíteni kellett a szerkezetében és küllemében is megújult honlapunkat.
- Állandó szervezőmunkát igényelt a Keresztury Irodalmi Körrel közös – illetve az ismeretterjesztő előadások tervezése, lebonyolítása.
- Meg kellett tartanunk az internethasználati tanfolyamokat a felnőttek illetve a középiskolások számára.
- Két kollégánk szakmai továbbképzésen vett részt, ez idő alatt pótolnunk kellett az ő kiesett munkájukat.

Tárgyi és technikai feltételek

A TIOP-1.2.3 pályázatnak köszönhetően számítógépparkunk felszereltsége komoly minőségi változáson esett át a korábbi évekhez képest. Ez a fejlődés a gyorsabb és hatékonyabb elektronikus szolgáltatásaink biztosításának alapvető feltétele. Számítógépeink rendszeres karbantartásáról ebben az évben is folyamatosan gondoskodtunk, meglévő számítógépparkunk minél jobb kihasználására törekedtünk. Szolgálatunk jelenleg öt szolgálati géppel rendelkezik, a számítógépes katalógusok munkaállomásai és a hét internetezésre alkalmas gépünk egyaránt jól felszereltek, napjaink igényeinek megfelelnek. Jól használható az A/3-as méretű dokumentum-szkenner, ez komoly mértékben emeli szolgáltatásaink hatékonyságát és színvonalát; sajnos, a 2010-ben beszerzett többfunkciós (fénymásoló, fax, nyomtató) berendezés gyakran meghibásodott.

2011-ben olvasóink szemmel láthatóan szívesen használták a felnőtt olvasóterem megújult bútorzatát, melyet pályázati támogatásból sikerült létrehozni. Látogatóink is örömmel olvastak, kutattak, tanultak a barátságosabb és kényelmesebb olvasóteremben, amely jelenleg többfunkciós közösségi színtérként működik.

Az elmúlt évben a napilapok olvasóhelye, a „lapozgató” bútorzata is teljesen megújult, így egy sokkal kényelmesebb, esztétikailag tetszetősebb helyen tudják látogatóink a legfrissebb újságjainkat, lapjainkat böngészni.

SZOLGÁLTATÁSOK

Dokumentumszolgáltatás, tájékoztatás, irodalomkutatás

2011-ben is nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a felnőtt könyvkiválasztó térben olyan könyvek közül válogathassanak olvasóink, melyek tartalmi és formai szempontból is megfelelőek. A tartalmi szempontból elavult könyveket a szépirodalom, valamint egyes szakok anyagából leválogattuk, s a megfelelő példányszámok figyelembevételével ezeket törlésre készítettük elő, illetve a *duplumraktárban* helyeztük el. Ebből adódóan ebben az évben az ide átsorolt könyvek száma 3.050 darab volt. Elsősorban tartalmi okok, valamint elhasználódás miatt törlésre adtunk az FR-állományból, az olvasóteremből illetve a duplumraktárból összesen 5.951 darab kötetet. Az olvasóterem állománya komoly „vizsgálaton”, átválogatáson esett át, de ugyanígy folytatódott a duplumraktárban tárolt állomány átvizsgálása is; folyamatosan egyeztetjük a duplumszámok alapján kinyomtatott címlistát a polcon lévő könyvekkel.

Ezek a listák a selejtezéshez is támpontot nyújtanak. A kettőnél több példányban meglévő, tartalmilag elavult, a kölcsönzési forgalomban kevésbé vagy egyáltalán részt nem vevő kötetekből egy-egy példányt törlésre küldünk, így helyet biztosítunk más könyvek számára. A polcokon lévő „elhasználódott” könyvek száma folyamatosan csökken. Időről időre áttekintjük az egyes területek könyvállományát, s azokat, melyeket nem tudunk újakkal pótolni, próbáljuk mihamarabb beköltetni.

A nyári zárás időszaka alatt a helyismereti állomány rendezése, bizonyos részének a tömörraktárban való elhelyezése volt az elsődleges feladatunk, a kölcsönzőterben pedig kiemelt figyelmet szenteltünk a könyvek jelzetelésének; folyamatosan javítottuk, pótoltuk azokat, melyek olvashatatlaná váltak.

A korábban elnyert TIOP pályázat alapján – az RFID rendszer bevezetéséhez – a kölcsönzésbe bevont állományok dokumentumait el kell látnunk RFID-tagekkel. A munkafolyamat első fázisaként a felnőtt és a gyermek szabadpolcos kölcsönözhető állomány, tavaly pedig a két kézikönyvtári állomány, illetve az alagsori „szürke” raktár egy részének beragasztását végeztük el. Komoly szervezést és odafigyelést igénylő munka volt, a nagyszámú dokumentum azonosítását, szükség esetén kötészetre illetve törlésre való küldését is elvégeztük ezeken az állományrészeken. Ez a munka ebben az évben is folytatódik.

Kintlévőségeink behajtásában komoly fennakadást jelentett az elmúlt év. A közjegyzőkhöz benyújtott fizetési meghagyási eljárás folyamatát még nem tudtuk kidolgozni, mert komoly mérlegelést kíván annak eldöntése, hogy milyen tartozási összeg felett fordulunk ehhez az eszközhöz, hiszen a legalacsonyabb közjegyzői díj ötezer forint. A dokumentumszolgáltatás alapvető feladatunk, saját állományból azonban egyre kevésbé tudjuk az igényeket kielégíteni: könyvtárközi kölcsönzéssel, saját építésű, illetve az interneten elérhető adatbázisok ajánlásával, ezek anyagának felhasználásával, közvetítésével igyekszünk az állományunkban meglévő hiátusokat kitölteni. A gyűjteményes művek analitikus feltárása szintén nélkülözhetetlen számunkra. Az újonnan beszerzett dokumentumok analitikája mellett folytattuk a korábbi, még fel nem tárt dokumentumok részletező feltárását is.

Irodalomkutatást olvasói kérésre 11 témában végeztünk. A jobb visszakereshetőség és a korábbi találatok felhasználása céljából folytattuk a könyvtár által végzett irodalomkutatások eredményeinek számítógépes rögzítését.

Elektronikus szolgáltatások

2011-ben – a sikeres TÁMOP pályázatnak köszönhetően – mind szerkezetében, mind tartalmában egy sokkal tetszetősebb, informatívabb honlapon keresztül tájékoztattuk az olvasókat az aktualitásokról és változásokról, e módon is felhívva figyelmüket rendezvényeinkre. Egyértelműen elnyerte használóink tetszését ez az új fejlesztés, amely folyamatos feladatot is jelent, hiszen a frissítésekről és a karbantartásról nekünk kell gondoskodni.

Statisztikai adataink jól mutatják, hogy a személyes használatok csökkenése mellett folyamatosan magas a távhasználatok száma. Ezt a területet még kiemeltebben kell kezelnünk, hiszen az olvasók egyre célzottabban keresik a dokumentumokat, látogatják az intézmények honlapjait.

Közkedvelté vált a havi rendszerességgel szerkesztett *elektronikus hírlevél*, melyben értesítjük olvasóinkat a legfrissebb eseményekről, érdekesebb hírekről, találkozókról, vetélkedőkről. Olvasóink *skype*-on is elérhetik könyvtárunk tájékoztató szolgálatát, melynek segítségével ingyenesen hívhatnak bennünket az interneten keresztül, vagy üzenetváltással kaphatnak felmerülő kérdéseikre gyors választ. Olvasószolgálatunk e-mailen történő megkeresése továbbra is népszerű, főleg hosszabbítási kérelmek futnak be hozzánk, naponta több is, de egyéb kérések teljesítése is gyorsabb ezen a csatornán keresztül. Könyvtárunk friss beszerzéseit a *Könyvajánló* rovat recenziói segítségével népszerűsítjük, külön a szép- illetve szakirodalmat.

Helyben használható adatbázisaink (Complex DVD-Jogtár, EBSCO-adatbázisok) kihasználtsága nagyon változó volt: továbbra is népszerű a jogi adatbázis; az EBSCO-adatbázisokat gyakran használják látogatóink, bár erre továbbra is hatással van az, hogy viszonylag magas szintű angolnyelvismeretet igényel, ennek ellenére egyre ismertebb és kedveltebb olvasóink körében. Az elmúlt évben is előnyben részesítették használóink azokat az adatbázisokat (pl.: MATARKA), amelyek sok esetben teljes szöveggel is tartalmazzák a cikkeket, nem csupán azok bibliográfiai adataival segítik a kutatómunkát. Továbbra is kedvelt adatbázis a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár „Irodalmi kritikák, tanulmányok” adatbázisa, s a Britannica Hungarica on-line változata szintén nagyon hasznos segéd-eszköz, rendkívül gazdag anyaga és felhasználóbarát keresőfelülete egyre népszerűbb az olvasók és a könyvtárosok körében.

Ebben az évben is gondoztuk saját, könyvtárunk honlapjáról elérhető adatbázisainkat: a *Folyóiratok a Zala megyei közgyűjteményekben* című internetes adatbázis több adattal, a kiadvány honlapjának címével, elérhetőségekkel lett kiegészítve. A kiadványok aktualizálását, rendszeres karbantartását 2011-ben a partnerkönyvtárakkal együttműködve végeztük; gondoztuk a *Zalai élet-rajzi kislexikon* internetes változatát (*Nevezetes Zalaiak*), elvégeztük a szükséges javításokat, kiegészítéseket. Tovább folytattuk a *MATARKA* (*Magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa*) építését, a *Pannon Tükör* és a *Hévíz* további számainak bevitelével.

Folyóiratok

Használat szempontjából a napilapok és folyóiratok is kiemelt helyet foglaltak el. 2011-ben könyvtárunkban 305-féle folyóiratból válogathattak olvasóink, ebből öt folyóirat, a *Biztosítási Szemle*, a *KorFa*, a *Kosár*, a *Magyartanítás* és a *Távlatok* elektronikusan érkezett. Előfizetett és ajándékba kapott lapjaink mellett rendszeresen megkaptuk a Könyvtárellátótól 22 határon túli magyar folyóirat példányait. Elektronikus folyóiratunk (*DFMK-Hírlevél*) ismertsége napról napra nő, a havonta megjelenő, aktuális információkat, olvasmányajánlókat tartalmazó periodikumnak egyre több az interneten feljelentkezett megrendelője. (Az *Olvasó Lurkóról* és a *Gyermekekönnyvtári információról* a Gyermekeolvasó-szolgálat című fejezetben számolunk be.)

Előjegyzés

Évek óta folyamatosan magas az előjegyzések száma, a 2011-es évben 1.267 alkalommal vetünk fel előjegyzést (1.155 alkalom a könyvtári előjegyzések száma, 112 pedig a webes előjegyzéseké, mellyel a tavalyi évtől élhetnek olvasóink). Ez a magas szám is mutatja, hogy mennyire korlátozottak a lehetőségeink a beszerzésnél a példányszámok tekintetében, hiszen csak egy-két példányban tudjuk a könyveket, esetleg CD-ket beszerezni, holott sokkal többre lenne szükség. Könyvtárunk állományából 994 (2010-ben 952) esetben, a kistérségi állományból 161 (2010-ben 331) alkalommal jegyeztünk elő dokumentumot. Folytatódott az a tendencia, hogy a népszerű irodalom és a sikerkönyvek vezették az „előjegyzési” listát, a szakirodalom „keresettsége” egyre jobban háttérbe szorult. Ez is jól mutatja, hogy a beszerzésnél az olvasmányos, népszerű irodalomnak kell előtérbe kerülnie, hiszen használóink ezt igénylik. Az előjegyzések kiértékelésénél egyre többen kérik az e-mailes értesítés küldését. Az előjegyzések több mint kilencven százalékát teljesíteni tudtuk.

Könyvtárközi kölcsönzés

Könyvtárközi kölcsönzés	száma		teljesítése		eredetiben		másolatban nyomtatott		elektronikusan	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Beérkezett kérések	573	647	573	647	500	550	22	29	51	68
Küldött kérések	285	223	285	223	238	179	38	25	34	19

A könyvtárközi kölcsönzés anyagi terhei az olvasók szempontjából – a magas postaköltségek miatt – jelentősen megemelkedtek. Ennek ellenére a beérkezett kérések száma 2011-ben nőtt, a más könyvtáraktól kért könyvek száma viszont csökkent. A határidők betartatása továbbra sem egyszerű, bár mióta a könyvtárközi kölcsönzéssel kikölcsönzött dokumentumra is késedelmi díj vonatkozik, a kirívó esetek száma jelentősen csökkent. A kölcsönzés adminisztrációja elektronikusan történik. Az ilyen módon történő teljesítés egyre ismertebb, s a számok alapján egyre népszerűbb is: a skype szolgáltatást igénybe véve gyorsabban és olcsóbban teljesíthetők a kérések.

Könyvtárhasználók képzése

2011-ben a TÁMOP pályázatban vállaltak szerint négy internethasználati tanfolyamot tartottunk. Ebből két kurzuson alapfokú ismereteket oktattunk felnőtteknek, két tanfolyamon pedig középiskolásoknak mutattuk meg az Internet okos használatát (az internetes vásárlás, elektronikus bankolás, e-Learning, egészséggel kapcsolatos információk keresése, letöltése, sőt, az Internet veszélyei is a tanfolyam tananyagába tartoztak). Így a négy tanfolyamon 61 fő sajátította el a mindennapi életben jól használható ismereteket.

Kistérségi szolgáltatásként kisebb településeken is megszerveztük ezeket a tanfolyamokat. A siker nem maradt el. Egyértelműen népszerűnek mondhatók e kurzusok, folyamatosan jelentkeznek rá olvasóink.

Könyvtárbemutató foglalkozások, könyvtári gyakorlat

Ebben az évben is tartottunk könyvtárbemutató foglalkozásokat, főleg a középiskolák első éves, illetve általános iskolák 8. osztályos tanulói számára. Bemutattuk könyvtárunk szolgáltatásait, gyűjteményünket, megismertettük őket a számítógépes katalógus használatával. Folytattuk a virtuális könyvtárhasználati foglalkozások népszerűsítését: 2011-ben két középiskolai osztály számára állítottunk össze feladatsort, melyek megoldása a diákok számára nem okozott nehézséget, s a „játékos tanulás” e formájának fogadtatása is rendkívül kedvező volt. Az ilyen típusú programok számát szeretnénk még tovább bővíteni, s megragadni minden lehetőséget arra, hogy ez a korosztály újra az aktív könyvtárhasználók jelentős részét képezze. A főiskolai hallgatók könyvtári gyakorlatának vezetése szintén feladatunk volt: rendszeresen fogadtuk a Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ könyvtár szakos hallgatóit.

GatewayUK, EU információs sarok

A nyelvtanulás és a turisztikai információk továbbra is olvasóink érdeklődésének középpontjában állnak. A British Council Magyarországról való kivonulásával e szervezet támogatási kerete megszűnt, emiatt – a könyvtár dokumentum-beszerzésre fordítható anyagi kondícióinak függvényében – továbbra is szükséges e területen egy jelentős állománybővítést végrehajtani.

Az EU-sarok kiemelt anyaga át- illetve besorolásra került a kölcsönözhető állományba. Az Európai Unióval kapcsolatos folyóiratokat és segédleteket továbbra is az olvasók rendelkezésére bocsátjuk, tájékoztatási munkánkban pedig még gyakrabban használjuk az ingyenesen hozzáférhető Bruxinfo adatbázisát.

Zenei gyűjtemény

A zene iránt érdeklődő olvasóinkat igyekeztünk még hatékonyabban kiszolgálni. Kedvezőbb, jobban hozzáférhető lett a gyűjtemény anyagának elhelyezése; az esztétikusabb, zárható, vitrines szekrényekben elhelyezett állományból könnyen válogathatnak látogatóink. Továbbra is tapasztaljuk, hogy az olvasók számára e tényezőknél még fontosabb az újabb zenei CD-kínálat (s ugyanígy a DVD-kínálat is!), s mivel e dokumentumok számát nem bővíthettük a kívánt mértékben, ez a látogatottsági és a kölcsönzési adatokban jól tükröződik, bár a csökkenés kisebb arányú az előző évinél.

	2009	2010	2011
Látogatók száma	2.659	1.544	1.350
Kölcsönzött CD-k száma	1.512	1.073	860
Kölcsönzött hanglemezek száma		19	13
Kölcsönzött DVD-k száma	1.734	1.430	1.253

2011 második felében (a zenei könyvtáros visszatérte után) folytatódott a hagyományos lemezek analitikus feltárása. Ekkortól már a zenei könyvtáros végezte a kistérségi ellátás audiovizuális dokumentumainak feldolgozását is. Készítettünk zenei műsor-összeállításokat, ajánló jegyzékeket a március 15-i, illetve anyák napi műsorokhoz. DVD illetve DVD-ROM-jegyzéket állítottunk össze, melyek hasznos segédletnek bizonyultak. A hangoskönyvek jegyzékét 2011-ben is kiegészítettük az új beszerzésekkel.

Helyismereti gyűjtemény

- Helyismereti gyűjteményünkben ebben az évben is folytatódott a helyismereti szempontból fontos könyvek és kurrens folyóiratok beszerzése, analitikus feltárása, sajtófigyelése. Folyamatosan gondoztuk a *Zalai életrajzi lexikon*, a *Keresztury Dezső bibliográfia és a Zalaegerszeg bibliográfia és kronológia* adatait tartalmazó adatbázist. Előkészítettük a rögzítéshez a Nádas Péterről szóló bibliográfiai adatbázis anyagának második részét. Ez utóbbiak hamarosan a Zalai Tudástárban is hozzáférhetők lesznek.
- A TÁMOP pályázat feltételeinek eleget téve folytattuk a helyismereti gyűjtemény állományának analitikus feltárását, ezer új tételt rögzítettünk a TextLib rendszerben.
- Az előző évekhez hasonlóan folytattuk a *Pannon Tükör* és a *Hévíz* folyóirat tartalomjegyzékeinek feldolgozását a MATARKA adatbázisban.
- 2011-ben volt *Gönczi Ferenc születésének 150. évfordulója*. A gyermekkönyvtár általános iskolások számára hirdetett levelezős játékot, közreműködtünk ennek összeállításában, valamint a szükséges irodalmat és dokumentumokat rendelkezésre bocsátottuk.
- A Deák Ferenc Megyei Könyvtár 2012-ben lesz 60 éves. Ebből az alkalomból egy kötet készül a könyvtár történetéről, az ebben megjelenő könyvtártörténeti bibliográfiát összeállítottuk.
- A *Keresztury Irodalmi Kör* rendezvényeihez szükség esetén képanyagot kerestünk, irodalomkutatást készítettünk, kiállítást rendeztünk.

Nádas Péter Gyűjtemény

- Folytatódott a *Nádas Péter Gyűjtemény* anyagának feldolgozása
- A svájci Zug város interaktív kiállítást rendez *Nádas Péter* életművéből. 2011 nyarán könyvtárunkban járt az ottani múzeum igazgatója egy munkatársával, és tanulmányozta a nálunk lévő Nádas-anyagot, esetleges felhasználás céljából.
- *Bazsányi Sándor*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatója nálunk kutatta Nádas korai, újságírói-fotóriporteri korszakát; rendelkezésére bocsátottuk a *Nők Lapja* 1961–65-ös cikkei, a *Pest Megyei Hírlap* számai 1965–71-ig, valamint a *Gyermekünk* című lap fénymásolt cikkei (1973–1980).
- A *Nádas Péter műveiről* szóló recenziókat folyamatosan figyelemmel kísértük és az archívumban dokumentáltuk. Különböző kiadványokhoz, szakdolgozatokhoz a gyűjtemény anyagát rendelkezésre bocsátottuk. Önálló műveket, tanulmányköteteket szereztünk be és az állományba integráltuk. Az íróval való megállapodás és jó kapcsolat révén az idegen nyelvű könyvek, recenziók, plakátok stb. ajándék útján ez évben is gyarapították a gyűjteményünket.

Forgalmi adatok

Érvényes beiratkozással rendelkező olvasók száma

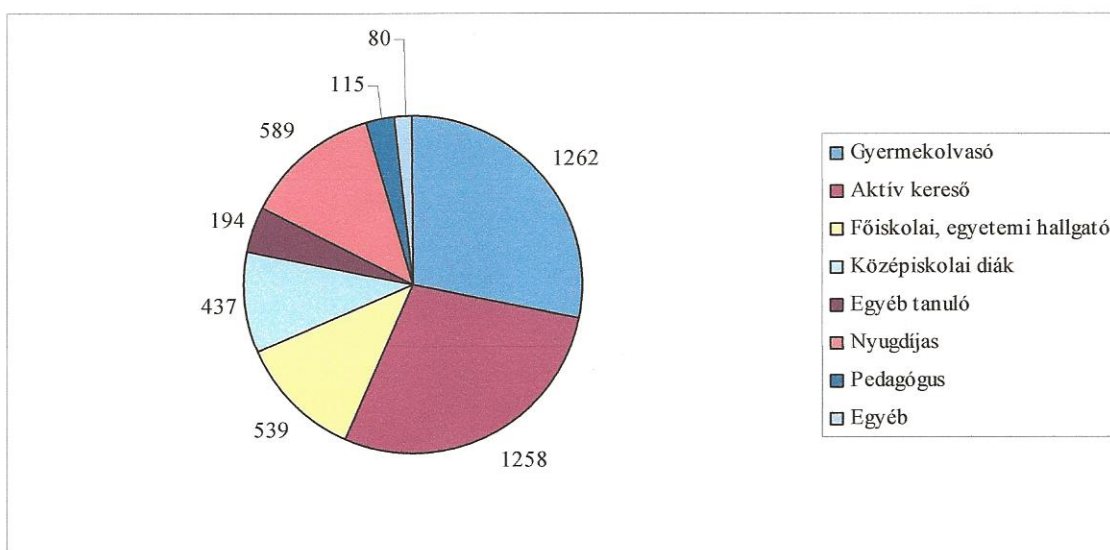
Év	Felnőtt	Gyermek	Összesen
2009	3.829	1.629	5.458
2010	3.702	1.434	5.136
2011	3.212	1.262	4.474

Az aktív könyvtárhasználók száma (vagyis az érvényes beiratkozással rendelkezők, plusz a 345-en napijegyet váltó látogatók száma) 4.819; a regisztrált könyvtárhasználók száma: 7.362 volt.

Az alábbi táblázatban a 2011. évre érvényes beiratkozással rendelkezők számát tüntettük fel az egyes kategóriák szerint. Összehasonlításként a 2009–2010. évi adatok is láthatók.

Év	Gyermek- olvasó	Aktív kereső	Főiskolai, egyetemi hallgató	Középiskolai diák	Egyéb tanuló	Nyugdíjas	Pedagógus	Egyéb
2009	1.629	1.538	683	490	297	620	163	38
2010	1.434	1.408	736	506	242	630	134	56
2011	1.262	1.258	539	437	194	589	115	80

Az érvényes beiratkozással rendelkező olvasók kategóriánkénti megoszlása

A táblázat adataiból egyértelműen kitűnik, hogy az érvényes beiratkozással rendelkező olvasók száma csökkent. Ennek legfőbb oka az az évek óta tapasztalható tendencia, hogy a személyes könyvtárhasználók száma egyre kevesebb, viszont a távhasználatok száma magas. Az olvasók elég komoly hányada, így a középiskolások, felsőfokú intézmények hallgatói már célzottan „kutatnak” a megadott kötelező illetve ajánlott irodalom után; előbb az on-line katalógusokban tájékozódnak, s csak abban az esetben keresnek fel bennünket személyesen, ha a dokumentum megtalálható a könyvtárban.

Mindenképpen meg kell említeni, hogy az olvasók számának csökkenésére hatással volt a Zala Megyei Pedagógiai Intézet Könyvtárának épületünkbe való költöztetése. A gyermekkönyvtár olvasótermében kerültek elhelyezésre, így a könyvtárat rendszeresen látogató gyermekcsoportok száma jelentősen csökkent, a foglalkozások, könyvtári órák lebonyolítása nem volt zavartalan.

Az érvényes könyvtári tagsággal rendelkezők számához viszonyítva a diákok aránya a korábbi évekhez hasonlóan még mindig magas volt, 52 százalék. Ezt természetesen továbbra is figyelembe kell vennünk az állománygyarapításnál, de ugyanígy a rendezvények szervezésénél is. A főiskolai és egyetemi hallgatók inkább a vizsgaidőszakokban keresnek meg bennünket, s mivel továbbra sem tudjuk biztosítani a kellő példányszámot a keresettebb művekből, gyakori az előjegyzés és a könyvtárközi kölcsönzés.

Könyvtárhasználat
(Összesített adatok)

	2009	2010	2011
Személyes használat	69.805	58.820	54.780
Kölcsönzött dokumentumok száma	125.944	118.785	116.359
Helyben használt dokumentumok száma	60.128	58.180	59.560
Internethasználat helyben	4.185	2.877	2.262
Távhasználat/telefon, fax, e-mail	16.422	14.265	10.902
Internet + on-line katalógus távhasználat	264.140	265.120	393.170
Előjegyzések száma	1.203	1.283	1.267
Könyvtárközi kölcsönzések száma	1.003	858	871
Referenz kérdések száma	16.870	16.210	11.640

A kölcsönzött dokumentumok megoszlása, (zárójelben a 2010. évi adatok):

▪ Gépi kölcsönzés	86.050	(88.788)
▪ Helyben kölcsönzés	28.895	(29.460)
▪ Másolt dokumentumok száma	1.270	(1.479)

Az internet, illetve on-line katalógus távhasználat: 393.170.

A személyes használatok száma évek óta csökkenést mutat, ezzel szorosan összefügg a kivihető dokumentumok számának csökkenése. Növekedett viszont a helyben használt dokumentumok száma, amely részben a könyvtárat alkalmasszerűen használók viszonylag magas számával, részben az intenzívebb használattal magyarázható.

Az Internetet helyben használók száma kisebb mértékben csökkent. Ennek továbbra is az az oka, hogy a lakosságnak egyre nagyobb része rendelkezik otthoni internetes hozzáféréssel, így könyvtárunk szolgáltatásait ők már nem veszik igénybe – de a kihasználtság még így is jelentős. Olvasóink internethasználati szokásait a következőképpen jellemezhetjük: leginkább böngésznek, szörföznek a világhálón, sokan kifejezetten az elektronikus levelezés miatt járnak hozzánk és a gyakoriság sorrendjében csak ezután következik a tanulási célú használat.

Rendezvények

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár és a Keresztury Irodalmi Kör közös rendezvényei:

- Január 25-én immár negyedik alkalommal került sor könyvtárunkban a *Keresztury szavalógálára*, mellyel a *magyar kultúra napja*, valamint *Keresztury Dezső*, városunk nagy szülőtte, a magyar művelődéstörténet jeles képviselője előtt tisztelegtünk. Rendezvényünkön középiskolás tanulók szavaltak Keresztury Dezső versei közül.
- Április 19-én a Keresztury Irodalmi Körrel közösen az *Első zalai gyümölcsészkönyv* című kötet filmvetítéssel egybekötött bemutatójára került sor. Vendégünk volt *Darázsi Zsolt*, a Göcsej Természetvédelmi Alapítvány elnöke.
- Május 11-én *Az operaszínpadtól az íróasztalig – Egy énekes, akiből író lett* címmel *Nógrádi Gergely* operaénekest, író-találtuk vendégül. Emlékezetes, élményt nyújtó író-olvasó találkozó volt, melyen az előadó gyönyörű tenor hangját is hallhattuk.
- Május 31-én került sor *Szabó Ferenc* SJ jezsuita pap-költő *Új távlatok* című könyvének bemutatójára. Nagy érdeklődés kísérte a rendezvényt, a szerzővel *Péntek Imre*, a PannonTükör főszerkesztője, és *Kiss Gábor* igazgató beszélgetett.

- Szeptember 20-án *Marx Mária*, a zalaegerszegi Göcseji Múzeum néprajzkutató munkatársa *Gönczi Ferenc élete és munkássága* címmel tartott előadást.
- November 8-án került sor a *Liszt Ferenc magyarsága* című találkozóra, melyen közreműködtek a *Kertvárosi Általános Iskola Liszt Ferenc Tagiskola tanulói*, valamint tanárnőjük, *Kövécsek Edit* karnagy.
- December 13-án, Luca napján került sor a Keresztury Irodalmi Kör *Karácsonyi meglepetés* műsorára. A műsor előtt *Kiss Gábor* igazgató nyitotta meg az olvasóteremben rendezett gobelin kiállítást. A karácsonyi összeállítást többen is színesebbé tették; így a keszthelyi *Festetics György Zeneiskola tanárai és növendékei*, *Czegő Teréz* és *Bálint Péter* színművészek, valamint *Nyakasné Túri Klára*. Meghitt, bensőséges hangulatú műsor volt, melyre még sokáig emlékezni fogunk.

Egyéb rendezvények:

- Január 18-án könyvtárunk a Pannon Tükör Szerkesztőségével közösen mutatta be *Lackner László: Vonzalmak és taszítások* című könyvét. A szerzővel *Szemes Péter*, a Pannon Tükör szerkesztője és *Kiss Gábor* igazgató beszélgetett.
- A Deák Ferenc Megyei Könyvtár és a TIT Öveges József Ismeretterjesztő és Szakképző Egyesület közös szervezésében tovább folytatódott az elmúlt évben elkezdett csillagászati előadás-sorozatunk. Januártól áprilisig havonta egy alkalommal gyűlt össze a csillagászat iránt érdeklődő közönség, hogy *Bánfalvi Péter* előadásait meghallgassa. A nagy sikerű rendezvénysorozat január 27-én indult, ekkor *Helyijáráttal a Tejútira – Űrhajózás az emberiség szolgálatában* címmel tartott izgalmas, csillagászati felvételekkel illusztrált találkozót az előadó. Megtudhattuk, hogy hogyan működik az űrhajó, s azt mire használja, használhatja az emberiség. Az előadások után – derült égbolt esetén – lehetőség volt távcsöves bemutatásra is.
- Február 17-én csillagászati sorozatunk folytatódott. Ez alkalommal a *Mars, a vörös bolygó* címet adta *Bánfalvi Péter* az előadásnak. Ezen lenyűgöző és elgondolkodtató csillagászati felvételekkel hívott bennünket egy képzeletbeli utazásra a csillagközi térbe és a galaxisok világába.
- Március 17-én *Hogyan éljük túl a Kozmosz támadásait* címmel került sor a következő találkozóra. Az előadás a Földet fenyegető kozmikus hatásokat (kozmikus ütközések, sugárzások, űrszemét stb.) és az azok elleni védelmi rendszert mutatta be.
- Március 21-e és 28-a között került sor az *Internet Fiesta* idei programjaira. Március 21-én *Veszély a Neten* címmel *Major Zsolt* prevenciós tanácsadó ismertette meg középiskolás közönségét az Internet csapdáival, veszélyeivel, s tanácsokkal látta el a fiatalokat, hogy ezeket hogyan tudják kivédeni.
- Március 28-án *Horváth Viktória*, a Deák Ferenc Megyei Könyvtár munkatársa *Webkettes szolgáltatások és „lájkoló fészük jüzerek”* címmel tartott a kollégáknak előadást. Sok új ismerettel és hasznos tanáccsal látta el a közönséget, s az újdonságokat a gyakorlatban is kipróbálhattuk.
- A Fiesta idején adatbázis-bemutatókat, honlap-ismertetőket tartottunk az érdeklődőknek, valamint egy óra ingyenes internethasználatot biztosítottunk.
- Április 21-én *Fogyatkozások* címmel került sor csillagászati sorozatunk tavaszi záró rendezvényére. *Bánfalvi Péter* csillagászati felvételekkel illusztrált előadásán fontos ismereteket szerezhetünk arról, hogy hogyan működik a Naprendszer, hogyan jönnek létre a nap- és holdfogyatkozások.
- Az Egerszeg Fesztivál keretében május 10-én került sor a Millecentenáriumi Közalapítvány, a Zala Megyei Levéltár és a Deák Ferenc Megyei Könyvtár közös szervezésében sorra kerülő könyvbemutatóra. *Cselenkó Borbála: Zalaegerszeg, a szombathelyi püspök uradalma 1777–1848* (Zalaegerszegi Füzetek 12.) című könyvének bemutatójára. Köszöntőt mondott *Fekete Szabolcs Benedek*, a Szombathelyi Egyházmegye Püspöki Iroda vezetője. A könyvbemutatót *Kapiller Imre* levéltáros, szerkesztő moderálta.

- Június 2-án került sor a 82. *Ünnepi Könyvhét* és a 10. *Gyermekkönyvhét* ünnepi megnyitójára a Mindszenty téren. Az országos rendezvényt *Csontos János* költő, publicista köszöntötte, s nyitotta meg a zalai ünnepi könyvhetet. A zalai programsorozatot *Kiss Gábor* igazgató ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. Ezután közönségtalálkozóra került sor *Csontos Jánossal*, akinek *Delelő* című kötetét mutattuk be könyvtárunkban. A költővel legújabb könyvéről *Péntek Imre*, a Pannon Tükör főszerkesztője beszélgetett.
- Június 6-án került sor az *Egy kattintás – hét könyvtár. Bemutatkozik a Zalai Tudástár* című szakmai konferenciára, ahol bemutatásra került a Deák Ferenc Megyei Könyvtár honlapján megtalálható *Zalai Tudástár*, melynek segítségével egy felületen elérhetővé válnak a TIOP és TÁMOP pályázatban részt vevő konzorciumi tagok digitalizált adatai, adatbázisai, katalógusai. A konferencia *Kiss Gábor: Könyvtárak egy felületen a NET generáció számára* című előadásával indult, majd *Tóth Judit*, a könyvtár igazgatóhelyettese *Művek, adatbázisok, katalógusok* címmel gyakorlati bemutatót tartott. *Kardos Ferenc*, a Halis István Városi Könyvtár igazgatóhelyettese *Dél-zalai helyismereti dokumentumok a Zalai Tudástárban* címmel tartott érdekes előadást, míg *Szabóné Mikla Éva*, a keszthelyi városi könyvtár igazgatóhelyettese *A Fejér György Városi Könyvtár on-line szolgáltatásai* című előadásában osztott meg velünk néhány fontos információt.
- Június 6-án, az ünnepi könyvhét programjaként került sor a *Muravidéki nap* című találkozóra, ezen *Kepe Lili*, a lendvai Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet igazgatója az MNMI kiadói tevékenységét ismertette. Bemutatásra került két muravidéki szerző frissen megjelent kötete is. *Halász Albert: Könnyű versek* című könyvét *Péntek Imre* kritikus mutatta be, majd kérdezte a szerzőt a kötetéről, annak tipográfiájáról, a versekről, azok keletkezéséről. *Bence Lajos: Vallani* című könyvéről pedig *Szemes Péter* esztéta beszélgetett a szerzővel.
- Október 4-én az *Országos Könyvtári Napok* rendezvénysorozat részeként *Őriné Dr. Bilkei Irén* főlevéltáros, címzetes igazgató *A középkori Zala megye templomai* című, vetítéssel egybekötött előadásának lehettünk részesei.
- Október 5-én környezetvédelmi vetélkedőt tartottunk. *Horváth Zoltán: A fenntartható fejlődés* című előadása után középiskolások töltöttek ki az e témának megfelelő totót. A kiemelkedően teljesítők jutalomban részesültek.
- Október 6-án ismert előadót láttunk vendégül. *Vujity Tvrtko: Pokoli történetek – Angyali történetek* című „földközi utazásának”, beszámolójának lehettünk részesei. A komoly létszámú közönséget két órán keresztül szórakoztatta az előadó, s valamennyien pozitív élményekkel térünk haza a találkozóról.
- Különleges vetélkedőt szerveztünk október 8-án *Könyvek között – byte-ok között* címmel. Több dunántúli városban, azonos időben kellett a résztvevő csapatoknak ugyanazt a feladatlapot kitölteni. A kitöltéshez az Internet mellett könyvtári kézikönyveket, AV-dokumentumokat is kézbe kellett venni. A nyertes a leggyorsabb és legtöbb helyes választ adó csoport lett, a versenyzők értékes tárgyjutalmakat (Zalakarosi Gyógy-Élmény- és Strandfürdő belépőt, színházbérletet, termálfürdő belépőt stb.) kaptak. A versenynek rendkívül pozitív volt a visszhangja, erre a megmérettetésre csak a mi könyvtárunkban 12 csapat jelentkezett.
- Idén október 9-én tartottuk a *Könyves Vásárnapot*. hagyományainknak megfelelően több előadást, találkozót, verses-zenés programot szerveztünk. A nap folyamán folyamatos volt az érdeklődés a könyvtár mini restaurátorműhelyében, ahol könyvkötő és restaurátor kollégáink segítségével a látogatók maguk készítették el saját jegyzetkönyvüket.
- Október 11-én egy különleges könyvet mutattunk be a megye története iránt érdeklődőknek, melyben *Molnár András*, a Zala Megyei Levéltár igazgatója feldolgozta *Zala megye pecsétjének és címerének történetét, 1550-től napjainkig*.
- A Zala megye informatikai kultúrájáért felelősséget érző intézmények, vállalkozások (melybe természetesen a Deák Ferenc Megyei Könyvtár is beletartozik) összefogásaként megrendezésre került 2011-ben a *Zal@Net* rendezvénysorozat. Ennek keretében október 14-én *Döbrentei Nor-*

bert, a Zalasám Informatika Kft. munkatársa tartott előadást a Csány Szakközépiskola leendő informatikusainak a számítástechnikai munkavégzés mikéntjéről, lehetőségeiről. A több mint 60 fiatal figyelmesen, érdeklődve hallgatta az előadást, melynek végén az ismétlő kérdésekre adott helyes válaszokért jutalmat kaptak.

- November 8-án *A magyar írásbeliség kialakulása* címmel tartott előadást *Őriné Dr. Bilkei Irén* főlevéltáros, címzetes igazgató.
- December 13-án felső tagozatos tanulók hallgathatták meg *Villányi G. András* író, költő, műfordító *Japán irodalomtól A papagáj meséig* című előadását. A gyermekek érdeklődve „kóstolhattak bele” a vakák és haikuk világába.

GYERMEKOLVASÓ-SZOLGÁLAT

Forgalmi adatok

Beiratkozott olvasók	1.262
Könyvtárhasználók	17.123
Személyes használat	15.480
Távhasználat	1.643
Kölcsönzött dokumentumok	22.373
ebből helyi kölcsönzés	5.779
másolt dokumentum	144
Olvasótermi látogatók	4.126
Helyben használt dokumentumok	20.391
ebből kölcsönzőteremben használt	16.957
Olvasóteremben használt (könyv + folyóirat)	3.434
Internethasználók	862
Előjegyzések	24
Referenz kérdések	4.005
 Napközis csoportok száma	
2009/2010. tanév	26
2010/2011. tanév	31
2011/2012. tanév	21
 Óvodás csoportok száma	
2009/2010. év	5
2010/2011. év	4
2011/2012. év	3
 Csoportok száma összesen	
2009/2010. tanév	36
2010/2011. tanév	39
2011/2012. tanév	24
 Levelezős játék csapatai	
2009/2010. tanév	51
2010/2011. tanév	60
2011/2012. tanév	86

Összehasonlító adatok a gyermekkönyvtár munkájáról

	2009	2010	2011
Beiratkozott olvasók	1.629	1.453	1.262
Könyvtárhasználók	19.534	18.987	17.123
ebből távhasználat	1.275	1.883	1.643
Kölcsönzött dokumentumok	26.023	23.741	22.373
Előjegyzések száma	91	77	24
Olvasótermi látogatók	5.358	5.030	4.126
Helyben használt dokumentumok	22.395	24.044	20.391
Internethasználók száma	1.324	320	862
Nemhagyományos dokumentumok használata CD-ROM (alkalom)		5	10
A használók száma		96	52
Irodalomkutatások	7	5	6
Referenzs kérdések	4.247	4.140	4.005
Kiállítások	22	24	5

A gyermekkönyvtár rendezvényeit jellemző adatok

Rendezvény megnevezése	Száma			Résztevők		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Óvodásoknak tartott foglalkozások	11	10	10	165	154	132
Könyvtárbemutató foglalkozások	15	8	6	329	177	129
Napközis csoportos foglalkozások	205	212	124	4.273	3.430	2.966
Levelezős játék csapatai	51	60	86	260	300	430
Egyéb foglalkozások (10-15 éveseknek)	12	18	39	480	565	1.237
Író-olvasó találkozók, előadások	6	15	12	396	973	546
Összesen	300	323	277	5.903	5.599	5.440

Kiemelt rendezvények

- *Másképp – máshogyan!* Olvasásfejlesztés új médiapedagógiai módszerekkel. Integrációs foglalkozások.

Január – *Barangolás a digitális világban* – honlap bemutató foglalkozások

- január 10. *Mesekastély* – 3-5. osztály (40 fő)
- január 11. *Traffok az úton* – 2-3. osztály (35 fő)
- január 20. *Mesés közlekedés* – 3-4. osztály (25 fő)
- január 27. *Microsuli* – 4-5. osztály (18 fő)

Február – *Bábszínház a könyvtárban* – bábjátékok

- február 7. *A három csibe* – 3-5. osztály (40 fő)
- február 8. *A kiskakas gyémánt félkrajcárja* – 2-3. osztály (32 fő)
- február 17. *A csökönyös kiselefant* – 3-4. osztály (25 fő)
- február 24. *Nagytakarítás a Napnál* – 4-5. osztály (30 fő)

Március – *Kiszámoló*. Verses-zenés gyermekműsorok. Előadó: *Kelemen Gyula* énekmondó

- március 7. *Tavaszcímő* – 3-5. osztály (58 résztvevő)
- március 8. *Kiszámoló* – 3-5. osztály (54 résztvevő)

- március 17. *De jó volna* – 3-4. osztály (45 résztvevő)
- március 24. *Madarat tolláról* – 4-5. osztály (38 résztvevő)

Április – *Húsvétváró tavaszköszöntő*. Kézműves foglalkozások. Foglalkozásvezető: Zsirainé Kulcsár Mária, népi kismesterségek oktatója

- április 4. *Nyuszikosár* – 3-5. osztály (37 résztvevő)
- április 5. *Tavaszi virágok* – 2-3. osztály (25 résztvevő)
- április 14. *Húsvétváró* – 3-4. osztály (23 résztvevő)
- április 14. *Tavaszköszöntő* – 4-5. osztály (30 résztvevő)

Május – *Könyvtári játékok*. Vidám záró foglalkozás.

- május 9. *Játékra fel!* – szabadtéri játékos vetélkedő – 3-5. osztály (32 résztvevő)
- május 12. *Ki vagyok én?* – játékos fejtörők – 3-4. osztály (31 résztvevő)
- május 17. *Körbe-karikába* – 2-3. osztály (24 résztvevő)
- május 26. *Könyvek között* – „könyves játékok” – 4-5. osztály (24 résztvevő)

▪ A *Cimbora klub* első félévi programjai:

- január 18. *A muzsika szárnyain* (15 résztvevő)
- március 4. *Cimbora-farsang* (23 résztvevő)
- március 25. *Verses-zenés műsor*. Vendég: Rosta Géza előadóművész (38 résztvevő)
- április 29. *Cimbora-találkozás Anyák napja előtt* – kézműves ajándékkészítés Zsirainé Kulcsár Mária vezetésével (30 résztvevő)
- május 27. *Írásműhely*. Vendég: Lackfi János író, költő (25 résztvevő)
- május 28. *Cimbora klub évváró kirándulása: Paloznak–Balatonfüred* (28 résztvevő)

▪ Az *Internet Fiesta 2011*. gyermekkönyvtári rendezvényei:

- március 21. *Mesekastély: honlapbemutató foglalkozása* (23 résztvevő)
- március 22. *Traff Park: játékos közlekedés a neten* (28 résztvevő)
- március 22. *Microsuli: amit a számítógépről tudni kell* (20 résztvevő)
- március 24. *Ismerkedés megújult honlapunkkal* (18 résztvevő)
- március 21–28. *Internetes vetélkedő* 10-12 éveseknek (19 résztvevő)

▪ A *költészet napja 2011*. programjai:

- március 21. *József Attila versmondó verseny*. Városkörnyéki döntő (16 versmondó, 19 résztvevő)
- március 24. *Madarat tolláról*. Tavaszköszöntő verses-zenés műsor. Vendég: Kelemen Gyula előadóművész
- április 7. *Óriáskerék*. Író-olvasó találkozó. Vendég: Balogh József író, költő (65 résztvevő)

▪ A zalai iskolai és gyermekkönyvtárosok tavaszi továbbképzése. *Biblioterápia az olvasásért*. Előadó: Dr. Bartos Éva igazgató, Könyvtári Intézet (április 28. – 40 résztvevő).

▪ *A mese születése*. Meseíró- és mesemondó kisdíjak versenyé. Az Ady Endre Művészeti Általános Iskola és Gimnáziummal közös rendezvény (május 2. – 17 pályázó, 30 résztvevő).

▪ *Irodalmi kalandozások*. Megyei levelezős játék záró rendezvénye (a Belvárosi Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Dózsa György Tagiskolával közösen (május 13. eredményhirdetés és jutalmazás – 54 résztvevő).

- A 82. Ünnepi Könyvhét és a 10. Gyermekkönyvnapok rendezvénye. Író-olvasó találkozó. Vendég: Lackfi János író, költő (52 résztvevő).
- A *Cimbora klub* második félévi programjai:
 - szeptember 24. *Cimbora történelmi játszóház a Családfesztiválon* (12 résztvevő)
 - október 7. *Egy éves a Cimbora klub*. Születésnap Ki-mit-tud? (35 résztvevő)
 - november 25. *A hóember születésnapja*. Vendég: *Figura Ede* előadóművész (32 résztvevő)
 - december 16. *Cimbora-karácsony*. Vendég: *Csiszárné Gáspár Edit* pedagógus és *Zsirainé Kulcsár Mária* kézműves-oktató (20 résztvevő)
- Az Országos Könyvtári Napok gyermekkönyvtári programjai (október 3–9.):
 - október 3. *Vau, Nyau és a többiek...* Író-olvasó találkozó. Vendég: *Nógrádi Gergely* író (61 résztvevő)
 - október 9. *Könyves vasárnap*: Könyvtári játékok; *Mosolygó versek* című Mesefa-pályázat eredményhirdetése, a *Kis Hétrét együttes* verses-zenés műsora; Kézműves játszóház (100 résztvevő)
- A Zalai gyermekkönyvhetek programjai (november 15–29.):
 - november 15. *Ady Endre versmondó verseny* (24 versenyző, 18 résztvevő)
 - november 16. *Analfa visszatér*. Író-olvasó találkozó. Vendég: *Bosnyák Viktória* (53 résztvevő)
 - november 17. *Hupota meséi*. Író-olvasó találkozó. Vendég: *Csondor Kata*. (A program helyszíne: Belvárosi Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Petőfi Sándor Székhelyiskola – 20 résztvevő)
 - november 17. *Hupota meséi*. Író-olvasó találkozó. Vendég: *Csondor Kata*. (28 résztvevő)
 - november 22. *Rumini és a többiek*. Író-olvasó találkozó. Vendég: *Berg Judit* (62 résztvevő)
 - november 22. *A Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely és a Zala Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézetének Könyvtára őszi továbbképzése* iskolai és gyermekkönyvtárosoknak, kistérségi könyvtárosoknak és pedagógusoknak. Program:
 - *A megértés élménye* – drámapedagógia a gyakorlatban. előadó: *Berg Judit* író, drámapedagógus.
 - *Kamishibai (Papírszínház) bemutatása*. Előadó: *Nagy Beáta* pedagógus – *Bandi cica* Játékpedagógiai Alapítvány (45 résztvevő).
 - November 25. *A hóember születésnapja* – *Figura Ede* verses-zenés gyermekműsora (32 résztvevő).

Nevezetes események, gyermekkönyvtári programokhoz kapcsolódó kiállítások (5 kiállítás).

*

A gyermekolvasó-szolgálat munkáját 2011-ben négy gyermekkönyvtáros látta el: két főállású és egy részfoglalkozású felsőfokú végzettségű, valamint egy középfokú szakképesítésű könyvtáros. A gyermekkönyvtár vezetője a helyi szervezési-irányítási feladatokon túl a megyei gyermekkönyvtári módszertani munkát is koordinálja. Gyermekkönyvtárunk 2011-ben jelentős változáson ment keresztül, különálló olvasóterme megszűnt, helyére a megyei pedagógiai szakkönyvtár költözött. Az olvasótermi kézikönyvtári állományt a kölcsönzőteremben polccserével, a polcfolyóméterek növelésével sikerült elhelyezni. Az átköltöztetés előtt ismételten elvégeztük a teljes gyermekkönyvtári állomány korszerűsítését, törlésre válogattunk több száz kötet könyvet (elavult, elhasználódott, duplum példány). A kölcsönzőterem jobb oldali részében egy többfunkciós olvasó- és foglalkoztató teret alakítottunk ki – szép új asztalokkal. Közvetlenül kapcsolódik a foglalkoztatóhoz a *Bábsarok*

és a *Játéktár*. Itt van lehetőség kisebb kiállítások rendezésére is. A kölcsönzőpult előtt *Mesekuckó* várja a gyerekeket játékokkal (plüssállatokkal), ülésszivacsokkal berendezve. A kézikönyveket a gyermekkönyvtár bejáratí síkjában helyeztük el, elötte ülőpadokon böngészésre van lehetőség. A célszerű funkciók terek létrehozásával és az új bútorzattal tetszetősebb lett gyermekkönyvtárunk; ugyanakkor nőtt a zsúfoltság a polcok között; továbbra is a gyermekkönyvtár bal oldali részén maradtak a gyermekkönyvtárosi munkaasztalok, és a dolgozói „ruhatár”. A gyermekkönyvtárosok írártároló szekrényei, valamint a gyermekfoglalkozási kellékek tárolódobozai ugyancsak a kölcsönzötérbe kerültek. A gyermekkönyvtár felújítása tehát 2011-ben elkezdődött, mely a következő években – reményeink szerint – tovább folytatódik a teljes bútorzatcseréig.

A váratlan költözés, az új gyermekkönyvtári környezet kialakítása, valamint a TÁMOP és egyéb pályázatokból adódó feladataink erősen leterhelték gyermekkönyvtárosainkat, a határidős és más „sürgős” feladatok pontos elvégzése miatt előfordult, hogy pl. a 2011. évre tervezett rendszeres kiadványaink közül nem mindegyik készült el, ezek pótlása a következő év feladata lesz.

A különálló olvasóterem megszűnésének, a megváltozott körülményeknek negatív hatása, hogy a délutáni órákban kevesebb csoportot tudunk fogadni, hiszen párhuzamosan nem jöhet két csoport, mint korábban. Ennek a sajnálatos ténynek már a 2011/2012. tanévben az lett a következménye, hogy a kisiskolás csoportok száma jelentősen, csaknem felére esett vissza. Ezzel arányosan forgalmi adataink (a beiratkozott – regisztrált – olvasók, kölcsönzések és kölcsönzött dokumentumok száma) is csökkentek, ugyanakkor néhány forgalmi adat (távhasználat, egyéb rendezvények száma és látogatottsága) emelkedése azt jelzi, hogy olvasásfejlesztést célzó rendezvényeink nagyon népszerűek a gyerekek és a pedagógusok körében; látható, hogy ezek száma és látogatottsága duplájára nőtt az előző évihez képest. Jelentős a távhasználat is, sokan telefonon vagy interneten veszik igénybe szolgáltatásainkat: kiemelkednek megyei kiscsoportos foglalkozásaink (levelezős játékok), valamint szeretik a gyerekek a *Cimbora klub* foglalkozásait is.

A régi olvasótermünk szűkebb részében kialakított *Internet-labor* 10 korszerű számítógéppel szolgálja az egyéni használók és a csoportok internethasználati igényeit.

2011-ben a körzeti óvodák érdeklődő nagycsoportosait fogadtuk könyvtári foglalkozásokra, remélve, hogy a kisgyermek szülöi, nagyszülöi kísérettel egyénileg is ellátogatnak a gyermekkönyvtárba. Mindemellert továbbra is intenzív olvasáspedagógiai munkát végeztünk annak érdekében, hogy a legfogékonyabbak, a kisiskolások olvasási kultúráját pozitívan befolyásoljuk a havi rendszeres foglalkozások és csoportos kölcsönzések során. A 11-15 évesek egyéni látogatása továbbra is kismértékű, ugyanakkor ez a – felső tagozatos – korosztály alkotja a távhasználók (internet) túlnyomó részét, azaz esetükben a hagyományos dokumentumok iránti igény csökken erőteljesen. A felső tagozatosok könyvtári foglalkozásain elsősorban az Internettel kapcsolatos ismereteket gyakoroltatjuk, a *Cimbora klub* keretében az olvasást és művészeteket kedvelő gyerekekkel találkozunk.

A gyermek olvasószolgálat munkáját ebben az évben is az uniós pályázat, a TÁMOP határozta meg. 2011-ben sor került honlapunk (<http://gyermekkonyvtar.dfmk.hu>) megújítására. Új honlapunk a könyvtáros szakma elismerését is kivívta; munkatársunk, *Tóth Renáta* az *Utazz velünk...köss ki nálunk! A Deák Ferenc Megyei Könyvtár Gyermekkönyvtára új honlapjának bemutatója* című pályamunkájával elnyerte *Az év fiatal könyvtárosa (2011)* pályázat különdíját.

Könyvtárunkban – a TIOP pályázatnak köszönhetően – lehetőség nyílt az RFID, azaz az automatikus kölcsönzési rendszer kiépítésére. Az RFID automatikus azonosító és adatközlő technológia, ahol az adatok továbbítása RFID címkék (tagek) és eszközök segítségével történik. Feladatunk volt 2010-ben a teljes gyermekkönyvtári kölcsönzési állomány „tagezése”, azaz azonosító címkékkel ellátása, majd „írása” számítógépes programmal. 2011-ben ez a munka a gyermek olvasótermi állomány (kézikönyvek) automatikus kölcsönzési rendszerre való alkalmassá tételével tovább folytatódott.

A TÁMOP pályázat segítségével lehetőségünk nyílt a gyermekekkel való integrációs csoportos foglalkozásokon új médiapedagógiai módszerek alkalmazására (drámapedagógia, bábozás, kézmű-

vesség, internetes bemutatók), valamint a kortárs gyermekirodalom alkotóival is találkozhattak a gyerekek író-olvasó találkozók és zenés-bábos műsorok keretében.

Az iskolai és versenyfeladatokhoz, könyvtári vetélkedőkhöz és az egyéni érdeklődéshez kapcsolódóan ebben az évben is nagy számban biztosítottuk a helyben levő dokumentumok használatát, valamint az ehhez kapcsolódó tájékoztatást. Levelezős játékaink és irodalmi versenyek, klubfoglalkozásaink a felső tagozatos korosztály olvasásfejlesztését és ismeretbővítését szolgálják, mely ugyancsak jelentős gyermekkönyvtárosi munkát igényelt.

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a gyermekolvasó-szolgálat 2011. évi munkatervi feladatait teljesítette: a hagyományos könyvtári szolgáltatások (kölcsonzés, helyben használat) mellett az elektronikus információforrások használatát is biztosította a gyerekek részére. Megvalósultak a könyvtári csoportos foglalkozások alsó- és felső tagozatosok számára, valamint az olvasásra- és könyvtárhasználatra ösztönző különféle nagyobb rendezvényeink is (versmondó versenyek, honismereti és irodalmi játék, meseíró- és mesemondó pályázat, író-olvasó találkozók, médiapedagógia- és klubfoglalkozások stb.). E programok keretében 2011-ben 113 (2010-ben 99!) csoporttal összesen 531 (2010-ben 503!) alkalommal foglalkoztunk. Ezek a számok meghaladják az előző évi mutatókat, ami azt jelzi, hogy a gyermekekkel való foglalkozási aktivitás növekedett. A tervezett *Tarkaforgó* 23. módszertani kiadványunk, valamint a *Gyermekek könyvtári Információ* 2011. évi utolsó hírlevele sajnos kapacitáshiány miatt nem készült el, ezek megjelenése áthúzódik a 2012. évre.

2011-ben is a csoportos foglalkozások és a különböző rendezvények álltak munkánk középpontjában, hiszen a közös könyvtári élmények mindig maradandóak a gyerekek számára, és bevezetést jelenthetnek a későbbi tudatosabb könyvtárhasználatához. Az ellátóközvetítőkhöz tartozó valamennyi általános iskolába személyesen látogattunk el a tanév elején, és tájékoztattuk a pedagógusokat gyermekkönyvtárunk szolgáltatásairól, programjainkról. A második félév elején külön felkerestük az első osztályosok tanítóit. A havi rendszeres korosztályonkénti foglalkozások és nagyobb rendezvények tematikájának, valamint pályázataink felhívásának, egyéb rendezvényeink meghívójának közzétételével igyekeztünk programjainkat honlapunkon is népszerűsíteni.

A gyerekek könyvtárhasználóvá nevelése egyéni és csoportos foglalkozások keretében történt ebben az évben is. Bemutató foglalkozásokon vehettek részt a nagycsoportos óvodások, csoportos foglalkozásokon és kölcsönzéseken fogadtuk a kisiskolásokat, könyvtárhasználati foglalkozásokat tartottunk felső tagozatosoknak, valamint ún. könyvtárismereti foglalkozásokon mutattuk be az alapvető szolgáltatásokat.

A környező településekről továbbra is rendszeresen jönnek hozzánk csoportok (pl. Becsvölgye, Bocfölde, Csonkahegyhát).

2011-ben 166 könyvtár-bemutatót, napközis csoportos foglalkozást és kölcsönzést, valamint egyéb foglalkozást tartottunk 4.233 gyermek részvételével. A Zala megyei gyerekek kiemelt rendezvényeinken vehettek részt, melyek ebben az évben is nagyszámú érdeklődőt vonzottak.

KIEMELT RENDEZVÉNYEK

Vetélkedők, irodalmi versenyek

A vetélkedőkön lehetőséget adtunk arra, hogy a különböző iskolák tanulói összemérhessék felkészültségüket. Hagyományosan minden évben megrendezzük a *József Attila versmondó verseny* városkörnyéki fordulóját, valamint a zalaegerszegi és városkörnyéki iskolák tanulói számára az *Ady Endre versmondó versenyt*. A vetélkedők résztvevőinek száma: 40 versenyző, 77 résztvevő.

Pályázatok

A pályázatok célja a tehetséggondozás, a kiemelkedő képességű és adottságú gyerekek értékes munkáinak felfedezése, jutalmazása és közzététele.

Az Ady Endre Művészeti Általános Iskola és Gimnáziummal közösen már hetedik alkalommal rendeztük meg *A mese születése* című meseíró pályázatot és mesemondó versenyt, melyen 17 kisdíák saját meséjét adta elő.

Olvasásnépszerűsítő Mesefa-pályázatunkat félévente hirdetjük meg; *Boszorkányos Mesefa*, illetve az *Örökzöld olvasmányok* című Mesefa-pályázatunk is sikeres volt, *A mosolygó versek* című, 2011-ben meghirdetett pályázatunkra is közel félszáz gyermekolvasó küldte be kedvenc verseskönyvének rövid ajánlását. A pályázatot közös eredményhirdetés zárta az Őszi Könyvtári Napokon, melyen a pályázók zsákbamacska-jutalomban részesültek és ajándékműsoron vehettek részt.

Levelezős játék

A levelezős játék sajátos kiscsoportos foglalkozási forma, melynek során a gyerekek – önkéntes vállalás alapján – olvasmányélményeiket továbbgondolhatják, ismeretekhez juthatnak és gyakorolhatják a könyvtár és az Internet használatát.

Az *Irodalmi kalandozások* során a résztvevők játékos – inkább az olvasmányélményt továbbgondoló mint az olvasottságot számon kérő – kreatív alkotó munkát igénylő feladatokat oldhatnak meg. Megyei játékunk célja az olvasás szeretetének elmélyítése és a rendszeres könyvtárhasználatra ösztönzés mellett az Interneten található irodalmi érdekességek megismertetése. Az *Irodalmi kalandozások* játékkal a továbbiakban is az értékes szépirodalom olvasását ajánljuk a gyerekeknek. Rejtvenyfüzeteket állítottunk össze a könyvek feldolgozásához, a feladatok megoldásakor a könyvtári környezet, a könyvekben való bújárkodás, a könyvtár tájékoztató apparátusa, valamint az Internet használata is jelentős szerepet kap. A játékot háromfordulósra terveztük ebben a tanévben is. A megyei levelezős játékra Zala megyéből 4-5-6. osztályosok ötfős csapatait vártuk. A feladatlapok honlapunkra is felkerülnek, lehetőséget adva arra, hogy játék közben is bárki bekapcsolódhasson. A levelezős játékot záró rendezvényre a legeredményesebben szereplő csapatokat hívjuk meg. Ekkor kerül sor az ünnepélyes eredményhirdetésre és a jutalomkönyvek, apró ajándékok, oklevelek átadására. Az irodalmi levelezős játékunkra a 2010/2011-es tanévben 31 csapat, a 2011/2012-es tanévben 32 csapat nevezett be.

2011 szeptemberében könyvtárunk – a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága támogatásával – *Barangolás Göcsejben és Hetésben* címmel – négyfordulós honismereti levelezős játékot indított Gönczi Ferenc néprajztudós születésének 150. évfordulója alkalmából az általános iskolák és gimnáziumok 5-6-7-8. osztályosai számára. A vetélkedő témája: Zala megye, különösen Göcsej és Hetés vidékének története, néprajzi hagyományai, természeti értékei, irodalmi és művészeti emlékei, valamint Gönczi Ferenc élete és munkássága. Célunk, hogy a résztvevők minél alaposabban megismerjék és örökségükként kezeljék szülőföldjük múltját, hagyományait, ma is meglevő értékeit, és ezáltal erősödjön bennük a Zala megyéhez való kötődés. A nevezési feladat egy „csapatbemutató” logo készítése volt, melynek stílusában és megjelenésében kapcsolódni kellett a témához. Az I. feladatlap segítségével Gönczi Ferenc életművével ismerkedtek meg a játékosok, akinek élete és tevékenysége példa értékű minden zalai diák számára, és hozzá tartozik ahhoz az ismeretanyaghoz, amit a szülőhelyéről tudhat. A II. feladatlap során a gyerekek tovább ismerkedtek Gönczi Ferenc munkásságával és a göcseji–hetési népi világgal. A honismereti levelezős játék 2012 januárjában vetélkedővel zárult, melyen a versenysorozat legeredményesebb tíz csapata vehetett részt. A vetélkedőn játékos formában adtak számot a csapatok a megszerzett ismeretekről. A záró vetélkedő résztvevői értékes könyvjutalom csomagot nyertek, emellett jutalomkiránduláson vesznek részt.

A Barangolás Göcsejben és Hetésben levelezős játékban 22 csapat vett részt.

Író-olvasó találkozók, médiapedagógiai foglalkozások, irodalmi műsorok

Ebben az évben is nagy hangsúlyt fektettünk a gyermekek érzelmi nevelését szolgáló foglalkozási formák, ún. médiapedagógiai foglalkozások (bábozás, drámapedagógiai és kézműves foglalkozások, verses-zenés műsorok, író-olvasó találkozók stb.) beépítésére a gyermekkönyvtári foglalkozások szerkezetébe. Az irodalom feldolgozását sajátos módszerekkel megvalósító foglalkozások nagyon sikeresek a gyermekek és a pedagógusok körében egyaránt.

Az olvasásfejlesztési célokat megvalósító foglalkozásokat rendszerint vendégelőadók tartják, de a gyermekkönyvtárosok a napi csoportfoglalkozások során is alkalmazzák az új médiapedagógiai módszereket (kézműves foglalkozás, szerepjátékok, bábozás, interaktív honlap- és CD-ROM bemutatók stb.). Ehhez a munkához az anyagi támogatást a TÁMOP pályázat jelentette; segítségével tudtuk folytatni integrációs rendezvényeinket, *Másképp – máshogyan!* címmel, normál iskolába járó és csökkent értelmi képességű gyerekek közös részvételével az első félévben.

A 2011. évi gyermekkönyvnapok keretében a vendégünk *Lackfi János* író, költő volt, aki új könyveit mutatta be a gyerekeknek, és a versírás rejtelseibe is bevezette a Cimbora klub tagjait.

Október 9-én került sor az *Országos Könyvtári Napok – Könyvtárak összefogása a társadalomért (Országos Családi Könyvtári Napok)* rendezvénysorozat keretében a *Könyves Vasárnap* rendezvényre könyvtárunkban. A gyermekkönyvtárba látogató kis- és nagyobb gyerekeket, nagyszülőket és pedagógusokat a következő programok várták: ingyenes internethasználat, kézműves játszóház, könyvtári társasjáték és rejtvényfejtés. Ekkor került sor a *Mosolygó versek* című Mesefapályázat jutalmazására. Az *Őszi könyvtári napok* keretében nagysikerű gyermekkoncerten, a *Kis Hétrét együttes* verses-zenés ajándékműsorán vehettek részt a pályázók.

November 14-től november 26-ig rendeztük meg az idei *Zalai gyermekkönyvhetek* programjait. A gyermekkönyvheteken került sor a *Kortárs ifjúsági és gyermekirodalom megismertetése* című programsorozatra, mely ugyancsak TÁMOP pályázatból valósult meg.

A *Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely* szervezésében megvalósuló rendezvényekből gyermekkönyvtárunkban a következőkre került sor:

- *Ady Endre versmondó verseny* zalaegerszegi és Zalaegerszeg városkörnyéki 4-8. osztályosoknak.
- *Analfa visszatér.* Író-olvasó találkozó. Vendég: *Bosnyák Viktória.*
- *Hupota meséi.* Író-olvasó találkozó. Vendég: *Csondor Kata.*
- *Rumini és a többiek.* Író-olvasó találkozó. Vendég: *Berg Judit.*
- *A hóember születésnapja – Figura Ede* verses-zenés gyermekműsora.

A nagyobb rendezvényeinkhez kapcsolódó programjainkon 39 alkalommal 1.237 fő vett részt.

Egyéni foglalkozás a gyermekolvasókkal

A statisztikai adatokból kitűnik, hogy a helyben használt dokumentumok (a helyben használat és kölcsönzés) száma ebben az évben jelentős volt.

A felső tagozatosok gyakran kaptak az iskolában olyan feladatot, amelyet a könyvtárban kézi könyvek vagy az Internet segítségével oldhattak meg. Sokszor kértek olvasóink gyorstájékoztatót, ami csupán egyetlen vagy néhány kérdés megválaszolására irányult. A könyvtárunk és más intézmények által indított levelezős játékok, különböző versenyfeladatok megoldásához is nélkülözhetetlen a könyvtár információs bázisa.

Bár egyénileg kevesen használtak multimédiás dokumentumot, a csoportos CD-ROM és honlap-bemutató foglalkozásaink is érdekesek voltak a gyermekek számára, ezeken egyénileg is felfedezhették a digitális tartalmakat. 2011-ben tíz foglalkozáson 210 gyermek ismerkedett a CD-ROM-okkal és az Internettel. A háztartások internet-ellátottságának folyamatos növekedése következtében az egyéni internetezők száma kevés, ám 2011-ben a csoportos honlapbemutató foglalkozásaink

megnövelték az internethasználók számát, melynek következtében az *internethasználók száma* 862 volt (2010-ben 320 fő).

PR-tevékenység a gyermekkönyvtárban (A gyermekkönyvtár közönségkapcsolatai)

A gyermekkönyvtár hatékony munkavégzése szempontjából elengedhetetlen a vonzáskörzetébe tartozó oktatási és művelődési intézményekkel való együttműködés. Évek óta jó a kapcsolatunk a város és városkörnyék óvodáival, általános iskoláival, a művelődési intézményekkel, a dr. Kovács Lajos Pedagógiai Szakkönyvtárral. Közös programok szervezésével, a feladatok összehangolásával és megosztásával, egymás segítségével hatékony az együttműködésünk a város másik két nagy könyvtárával, a József Attila Városi Könyvtárral és az Apáczai ÁMK könyvtárával, illetve a megyében működő gyermekkönyvtárakkal.

A rendezvényeink megvalósulásához szükséges anyagi fedezetet ebben az évben is pályázat útján nyertük (Nemzeti Kulturális Alap), illetve kiegészítő támogatást kértünk és kaptunk alapítványoktól. A gyermekkönyvtár jelentősebb eseményeiről 2011-ben is tájékoztattuk a megyei napilapot, esetenként a helyi televíziót és rádiót.

A 2005 májusában elindított *Olvasó Lurkó* (szerkesztő: *Tóth Renáta*) című havi folyóiratunkat, mely a 7-11 éves korosztálynak nyújt tájékoztatást könyvekről, olvasásról, gyermekkönyvtárunk programjairól, 2011-ben is (a tanévben) havonta megjelentettük. A folyóirat honlapunkról is elérhető: <http://gyermekkonyvtar.dfmk.hu/kiadvanyok/olvaso-lurko>.

Faliújságunkon a gyermekkönyvtár életéről, programjairól, pályázatainkról tudósítottuk olvasóinkat. Rendszeresen könyvkiállításokat állítottunk össze, melyekkel nevezetes eseményekre, évfordulókra hívtuk fel a figyelmet.

A gyermekkönyvtár-történeti album elkészítéséhez ez évben is folyamatosan gyűjtöttük a gyermekkönyvtárról megjelent cikkeket. Új honlapunkról is elérhető gyermekkönyvtári blogunk (<http://tarkafor gokalandozo.blogspot.com/>), mely könyvtártörténeti szempontból is jelentős, mert 2011. február 15-étől folyamatosan tudósít gyermekkönyvtárunk legfontosabb történéseiről. Gyermekkönyvtárunk vezetője, *Oláh Rozália* elkészítette a megyei gyermekkönyvtár történetének kéziratát a 2012-ben megjelenő *60 éves a Zala megyei könyvtár* című kiadványhoz.

Szaktárszertani tevékenység

Megyei módszertani munkánkat a *Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely* keretében végezzük. A Műhely a Zala megyei gyermekkönyvtárak módszertani gondozását végzi, elsősorban a közös munkák összehangolása, valamint továbbképzések és tapasztalatcserék szervezése útján.

2011-ben is megjelentettük nyomtatott és on-line formában is a *Gyermekkönyvtári információ* (GYI) című hírlevelünket (szerkesztő: *Oláh Rozália*), melynek célja a gyermekekkel foglalkozó könyvtárosok munkájához kapcsolódó szakirodalmi papíralapú és elektronikus információk (cikkek, internetes források stb.) közös összegyűjtése és terjesztése. A *Gyermekkönyvtári információkat* (GYI) hírlevél formájában negyedévente eljuttatjuk minden zalai gyermekkönyvtárhoz a ZALATÁR levelezőlistán keresztül. A legfrissebb hírlevél az MKE Gyermekkönyvtáros Szekciójának honlapján is olvasható (<http://www.gykseszocio.eoldal.hu>), valamint honlapunkról is elérhető: <http://gyermekkonyvtar.dfmk.hu/felnotteknek/gyi>.

A honlapunkról ugyancsak elérhető *Olvasó Lurkó* című gyermekkönyvtári folyóirat (szerkesztő: *Tóth Renáta*) lapszámait a városi gyermekkönyvtárosok – saját könyvtárakra vonatkozó információkkal kiegészítve – szabadon terjeszthetik a megye gyermekolvasói körében.

Ez évre tervezett Tarkaforgó 23. (*Hunyadi Mátyás, a jégen választott király* című) módszertani kiadványunkhoz az anyaggyűjtést elvégeztük, a szerkesztése és megjelentetése a következő év feladata lesz.

Továbbképzések, tapasztalatcserék

A megváltozott információs környezetben kiemelt feladatunknak tekintjük a gyerekek érzelmi intelligenciájának és kreativitásának fejlesztésére irányuló új médiapedagógiai módszerek könyvtári alkalmazásának, valamint az olvasásfejlesztés új lehetőségeinek elméleti és gyakorlati bemutatását.

E célok megvalósítása érdekében a következő megyei továbbképzéseket, műhelyértekezleteket szerveztük 2011-ben:

- Tavaszi megyei továbbképzés (április 28. – 35 résztvevő)
 - Program: *Biblioterápia az olvasásért*. Előadó: Dr. Bartos Éva igazgató (Könyvtári Intézet)
- Őszi megyei továbbképzés (november 22. – 45 résztvevő)

A gyermekkönyvheti rendezvénysorozat keretében tartottuk az őszi továbbképzést iskolai és gyermekkönyvtárosok, valamint pedagógusok számára a következő programmal:

 - *A megértés élménye* – drámapedagógia a gyakorlatban. Előadó: Berg Judit író, drámapedagógus.
 - *Papírszínház* bemutatása. Előadó: Nagy Beáta pedagógus (Bandi cica Játékpedagógiai Alapítvány).

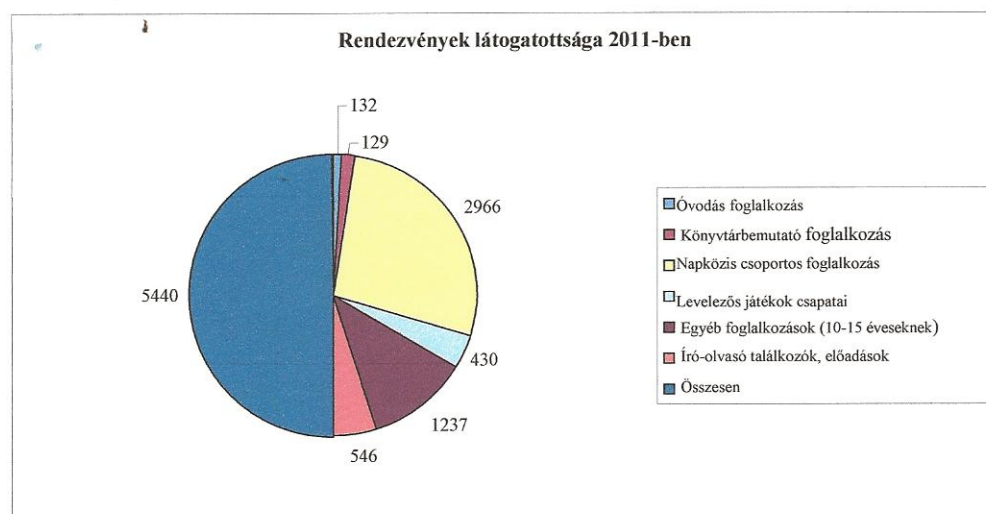
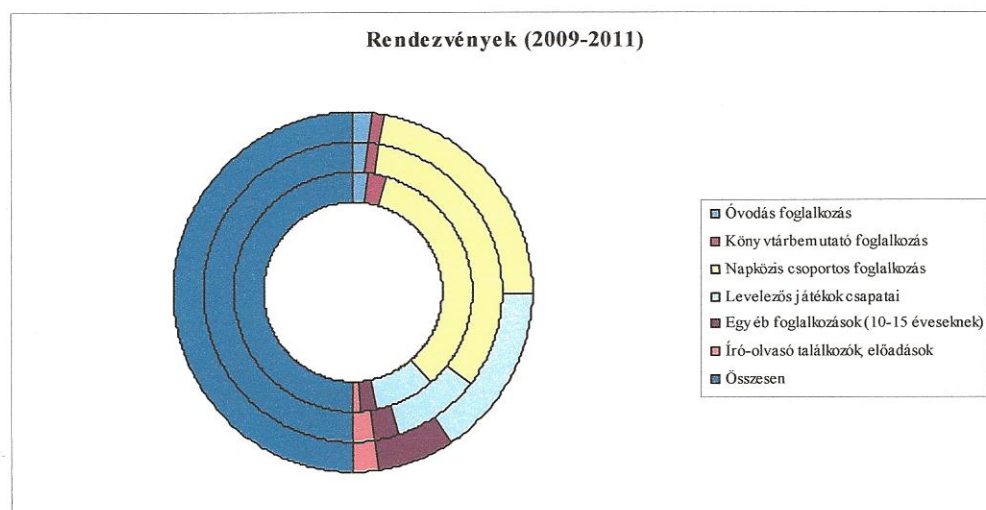
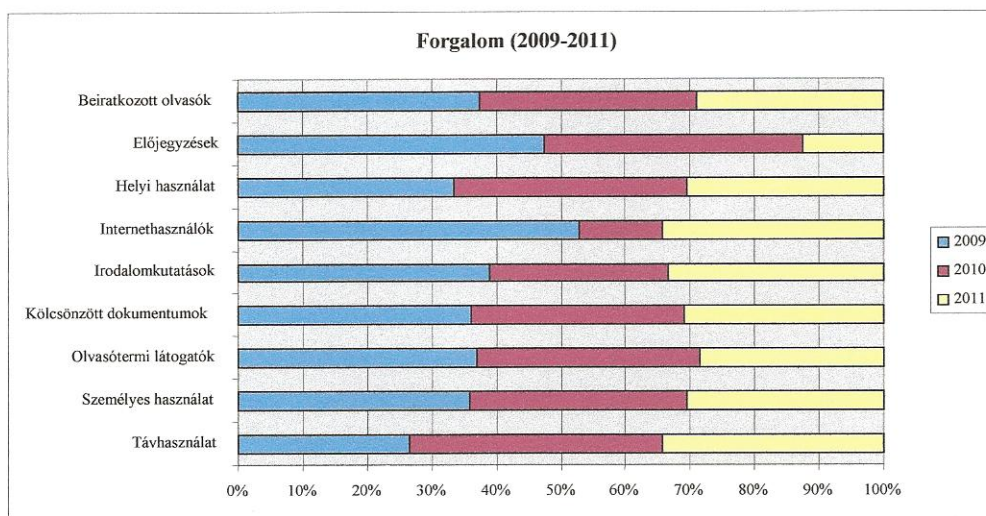
Szeptember elején rendeztük meg a műhelytagok részvételével a szokásos „tanévnyitó értekezletet”, melyen sor került az előző tanév munkájának értékelésére; az új tanév programjainak összehangolására; a közös munkák, levelezős játékok, könyvtári vetélkedők, pályázatok stb. megbeszélésére, valamint a 2011. évi zalai gyermekkönyvhét előkészítésére.

A megyei továbbképzések mellett a Műhely tagjai közül többen ellátogattak az MKE Gyermekkönyvtáros Szekciója és Zala Megyei Szervezete, valamint alkalmanként a HUNRA programjaira.

A november 14–26-ig zajló *Zalai Gyermekkönyvheteket* műhelymunkában szerveztük meg a városi gyermekkönyvtárosok és a hálózatgondozó-módszertanos kollégák közreműködésével. A programsorozat keretében a megye 17 könyvtárában 45 rendezvényre (irodalmi versenyek és előadások, író-olvasó találkozók, kézműves foglalkozások, báb- és verses-zenés műsorok stb.) került sor. A zalai könyvtárak vendégei voltak az idei gyermekkönyvhéten: Berg Judit író; Bosnyák Viktória író; Csider Sándor költő; Csondor Kata író; Nagy M. Katalin író; Pálfalvi Nándor író, Takács Mari illusztrátor; Ecsedi Erzsébet színművész; Neszmélyi Magdolna színművész; Énekmondó együttes; Figura Ede előadóművész; ifj. Horváth Károly népzeneész; Kis Lorenzo együttes; Fehér Csaba Endre szakíró; Kardos József tanár.

2011-ben is eleget tettünk mentori feladatainknak: segítséget nyújtottunk főiskolai hallgatóknak szakmai gyakorlatuk teljesítéséhez, tantárgyi és szakdolgozataik elkészítéséhez.

Összehasonlító diagramok a gyermekkönyvtár munkájáról

MEGYEI ÉS KISTÉRSÉGI SZOLGÁLTATÁSOK

Az intézmény hálózati központ szerepköréből adódóan feladatunk a megyei könyvtárhálózatba tartozó könyvtárak szakmai tevékenységének összehangolása és segítése, valamint a többcélú kistérségi társulásokkal kötött megállapodások alapján a mozgókönyvtári feladatellátás.

E tevékenységet közvetlenül a módszertani, hálózatgondozói és fejlesztési szolgálat munkatársai (három főfoglalkozású könyvtáros és egy részfoglalkozású rendszerszervező) végzi az intézmény igazgatójának irányításával, de az intézmény más részlegeinek munkatársai (szerzeményező és feldolgozó csoport, gyermekkönyvtár, gazdasági szervezet) is részt vállalnak a megyei és kistérségi feladatok ellátásában. A szakmódszertani, gyermekkönyvtári munkában az olvasószolgálat munkatársai is közreműködnek az igazgatóhelyettes irányításával; ezenkívül kötetészeti munkát is végzünk a hálózat számára.

MEGYEI SZOLGÁLTATÁSOK

A könyvtárak együttműködésének szervezése

A megyei hálózatgondozói rendszer működtetésének jogi hátterét az 1997. *CXL. törvény*, az anyagi hátterét a *hálózati szerződés* biztosította. A gyermekkönyvtári szakmódszertani és szervezési munkát a Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely keretében látjuk el.

Intézményünk 2011-ben is rendszeresen tartotta a kapcsolatot a nyilvános könyvtári szolgáltatást biztosító helyi önkormányzatok képviselőivel, a polgármesterekkel és a jegyzőkkel. Felhívtuk a figyelmüket a könyvtárakat érintő jogszabályokra, ajánlásokra, szükség esetén szakmai tanácsokkal láttuk el őket.

Az önálló intézményi működést választó nyilvános könyvtárak számára nyújtott szolgáltatásaink: módszertani gondozás, szaktanácsadó tevékenység, statisztikai adatszolgáltatás, helyismereti- és közhasznú információszolgáltatás, rendezvények, szakmai továbbképzések szervezése, kiadványok készítése (e feladatokat később részletezzük).

Intézményünk az egész megye területén intézte a *könyvtárak közötti együttműködés szervezését*. A községek számára a megye hat városi könyvtárával (Hévíz, Keszthely, Lenti, Nagykanizsa, Zalaegerszeg, Letenye) együttműködve végzünk szolgáltatásokat, az önkormányzatokkal kötött megállapodások alapján. A városi könyvtárak vezetőivel évi három alkalommal munkaértekezletet tartunk, amelyen megvitatjuk az aktuális tennivalókat. Az értekezleten készült emlékeztetőt eljuttattuk minden résztvevőnek, hogy ezzel is megerősítsük az ott elhangzottakat. A könyvtárak közötti kapcsolatrendszer erősítéséhez hozzájárult az internetes levelezés (elsősorban a ZALATÁR könyvtári levelezőlistán keresztül) és a hírlevelek is.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár munkatársai az év folyamán számos alkalommal keresték fel a megye településeit; a legtöbbször a saját mozgókönyvtári ellátásban részesülő 31 települést, de a városi és községi könyvtárakat is a közös projektek szervezése, rendezvények, kiadványok kiszállítása, szakfelügyeleti vizsgálatok alkalmával.

A megye településeinek száma eggyel emelkedett, mivel a korábban Zalaszentgrót részeként működő Tekenye önálló községgé vált, így 258 település közül továbbra is csak két kicsi faluban nincs könyvtári szolgáltatás (Iborfia, Sénye). A többi településen vagy *nyilvános könyvtár fenntartásával*, vagy *könyvtári szolgáltatás megrendelésével* biztosította a helyi önkormányzat a könyvtári szolgáltatást a lakosság számára. A községekben a könyvtári szolgáltatások megvalósulását továbbra is a központi ellátási formák (elsősorban a mozgókönyvtári ellátás, illetve az ellátórendszer) és a há-

lőzatgondozói tevékenység összekapcsolása segítette. Ennek anyagi forrását a mozgókönyvtári normatíva, a helyi önkormányzati források és a megyei önkormányzat 2,4 millió forint támogatása biztosította.

Zala megye 246 könyvtárral rendelkező községe közül 2011-ben már csak hét volt önállóan szerzeményező nyilvános községi könyvtár, hat nyilvános községi könyvtár ellátórendszeri szolgáltatást vett igénybe, a legtöbb (233) település a mozgókönyvtári ellátást választotta.

Ellátórendszer esetében a községi önkormányzatokat terhelte a szolgáltatás és a dokumentumbeszerzés költsége: négy település a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtártól, két település a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtártól rendelte meg a szolgáltatásnak ezt a formáját.

Mozgókönyvtári ellátás esetén a szolgáltatás a kistérségek által lehívott normatív támogatásból valósult meg. A megye valamennyi többcélú kistérségi társulása felvette feladatai közé a mozgókönyvtári ellátást. Így ez a szolgáltatási forma az elmúlt öt évben egyre népszerűbbé vált a megyében: 2005-ben öt, 2006-ban nyolc nagykanizsai kistérséghez tartozó település ellátási formája volt; 2007-ben 160 község, 2008-ban 215 község, 2009-ben 222 község, 2010-ben 229 község, 2011-ben 233 község és egy város (Pacsá) rendelte meg a könyvtári szolgáltatást.

Szolgáltató könyvtár	Mozgókönyvtár	Ellátórendszeri	Hálózatgondozás	Ellátott települések összesen
Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely	30	4	3	37
Városi Könyvtár, Lenti	50			50
Halis István Városi Könyvtár, Nagykanizsa	42	2	2	46
József Attila Városi Könyvtár, Zalaegerszeg	50			50
Deák Ferenc Megyei Könyvtár	30 község + 1 város		1	31 község 1 város
Fáklya Művelődési Központ és Könyvtár, Letenye	26			26
Festetics Művelődési Központ és Könyvtár, Hévíz	5		1	6
Összesen	234	6	7	246 község 1 város

A megyei könyvtár fontos szerepet játszik a megyeszékhely lakosságának ellátásában is. Ennek összehangolására intézményünk együttműködik Zalaegerszeg nyilvános könyvtárai mellett a város felsőoktatási könyvtáraival és szakkönyvtáraival is. A szerzeményezés összehangolásának célja elsősorban a felsőoktatási hallgatók kiszolgálásának biztosítása.

A megye 10 városában összesen 13 önkormányzati fenntartású könyvtár működött, köztük Zalaegerszegen négy könyvtár is: a Deák Ferenc Megyei Könyvtár mellett egy városi (József Attila Városi Könyvtár) és kettő településrészi könyvtár (Apáczai ÁMK Könyvtára, Izsák ÁMK Könyvtára).

Nemzetiségi könyvtári ellátást a horvát nemzetiség részére továbbra is a tótszerdahelyi bázis-könyvtár (amely jelenleg már mozgókönyvtári szolgáltatóhely) végez. Ezt a tevékenységet felügyeljük és szaktanácsal segítjük. Az Országos Idegennyelvű Szakkönyvtár támogatásával a megyei könyvtárban is kialakítottunk egy horvát állományrészt, amelynek irodalomjegyzékét eljuttatjuk a horvát nemzetiségi könyvtárakhoz. A cigány nemzetiség ellátását a megyei könyvtár báziskönyvtárára támaszkodva az olvasószolgálat keretei között folytatjuk.

Az elmúlt évben is folyamatos kapcsolatban voltunk a Könyvtári Intézettel és a szakmai szervezetekkel. Elsősorban a statisztikai adatszolgáltatás, a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetése, a továbbképzések szervezése folytán dolgoztunk együtt. Részt vettünk a Könyvtári Intézet, az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, valamint a Nemzeti Erőforrás Minisztérium által szervezett szakmai napokon, konferenciákon.

Statisztikai adatszolgáltatás, érdekeltségnövelő támogatás

2011 elején feldolgoztuk és továbbítottuk a zalai könyvtárak statisztikai adatlapját az egységes kulturális statisztikai rendszerbe. A települési könyvtárak mellett a felsőoktatási és a szakkönyvtárak statisztikai adatszolgáltatásának megszervezése is a megyei könyvtár feladata volt.

Az országos adatszolgáltatás mellett táblázatos formában elkészítettük a megyei statisztikai összesítést és a címjegyzéket is. Feladatunk volt a könyvtárak statisztikai jelentéseinek javítása, pontosítása, a hiányzó adatok pótlása. 2011 májusában megjelent a zalai települési könyvtárak statisztikai adatait tartalmazó *Zala megye könyvtári ellátása* című kiadványunk (TEKE), amelyet könyvtárunk honlapján is elérhetővé tettünk. A statisztika alapján elemző tanulmányt is készítettünk, amelyet a *Zalai Könyvtári Levelező* 2011. évi 1. számában jelentettünk meg.

Az *érdekeltségnövelő támogatás* igénybevétele érdekében március végéig összegyűjtöttük és feldolgoztuk a megye nyilvános könyvtárainak elmúlt évi dokumentum-beszerzésre fordított összegeiről készült igazolásokat. A jogszabálynak megfelelően táblázatban foglaltuk össze az adatokat és elküldtük a Könyvtári Intézetbe. A Nemzeti Erőforrás Minisztérium a nyár folyamán tette közzé döntését a támogatásról: 20 önkormányzat 9.960 ezer forint támogatást nyert el.

Könyvtárunk már novemberben megkezdte a 2012. évi statisztikai adatszolgáltatás előkészítését. A forgalmi adatok méréséhez szükséges munkanaplókat és beiratkozási naplókat eljuttattuk a könyvtárakba és felhívtuk a figyelmet a kötelező adatszolgáltatásra és a határidőkre.

Nyilvános Könyvtárak Jegyzéke, szakfelügyelet

2011-ben is figyelemmel kísértük a zalai könyvtárakat a *Nyilvános Könyvtárak Jegyzékén*. Folyamatosan tartottuk a kapcsolatot a Könyvtári Intézet e területért felelős munkatársával. A változásokat a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Könyvtári Osztálya és a Könyvtári Intézet évente megjelenteti a Kulturális Közlönyben, valamint a <http://www.ki.oszk.hu/nyilvános> URL címen kereshető adatbázisban is nyomon követhető.

Azoknak az önkormányzatoknak, amelyek úgy döntöttek, hogy szolgáltatóhelyet működtetnek a továbbiakban, és egy nagyobb könyvtártól rendelnek meg szolgáltatásokat, kérelmezniük kellett a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékéről való törlést. Intézményünk munkatársai segítették ezeket a képviselő-testületeket e határozat meghozatalában. 2011 végén már csak 27 könyvtár szerepelt a nyilvános könyvtárak jegyzékén, köztük egy megyei, 11 városi, 11 községi, egy felsőoktatási és 3 szakkönyvtár.

Továbbra is segítjük a megyében a szakértői és a szakfelügyeleti vizsgálatok lebonyolítását. A városi könyvtárakkal közösen figyelemmel kísérjük a vizsgálatok intézkedési tervében megfogalmazott feladatok megvalósulását. A 2011. évi szakfelügyeleti vizsgálatok elvégzésének határideje 2012. február 29-e volt, így a két, nyilvános könyvtárak jegyzékén szereplő könyvtár illetve a hét szolgáltatóhely szakfelügyeleti vizsgálata, valamint a három utóvizsgálat lezárására 2012-ben került sor. Könyvtárunkban a megyei vezető szakfelügyelő mellett még két könyvtári szakértő vállalt szakfelügyelői feladatokat; ezenkívül a megye más könyvtáraiból kerültek ki a szakfelügyelők. A hálózatgondozó szolgálat részt vett a vizsgálatok előkészítésében, valamint figyelemmel kísérte az intézkedési tervekben megfogalmazott feladatok végrehajtását.

Pályázatok

A korábbi évekhez hasonlóan a megyei könyvtár továbbra is felhívta a figyelmet a megjelenő új pályázatokra, valamint módszertani segítséget nyújtott a pályázatok megírásában. Ezenkívül maga a könyvtár is számos olyan pályázaton indult, amelyben együttműködött a megye más könyvtáraival.

Nemzeti Kulturális Alaptól elnyert pályázatok:

▪ A Magyar Paizs 1915, 1916, 1917. évfolyamainak, illetve a Zalai Összetartás 1944., 1945. évfolyamainak restaurálására	63.700 Ft
▪ Könyvtári dokumentumok kötésére, újrakötésére Zala megyében	203.700 Ft
▪ A Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet könyvtára letéti rendszerű állománybővítésére	250.000 Ft
▪ Könyvtárak összefogása a társadalomért – Könyvtári rendezvények lebonyolítására Zala megyében	1.996.890 Ft

Európai uniós pályázatok:

- 2010. július 1-jén indult el a *TÁMOP-3.2.4/08/1 „Tudásdepó-Expressz” – A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében* pályázat 77.044.830 forint támogatással (ebből 25.037.354 forint a megyei könyvtár keretösszege), amely 2012. február 28-án zárult. A megvalósítás során a korábban létrejött konzorciummal dolgoztunk együtt: városi könyvtárak (Keszthely, Lenti, Letenye, Nagykanizsa, Zalaegerszeg) és a Zala Megyei Kórház Egészségügyi Szakkönyvtára. A projektben együttműködtünk községi önkormányzatokkal, kistérségi társulásokkal és iskolákkal is. A projekt lehetővé tette a honlapunk, elektronikus katalógusunk, adatbázisaink fejlesztését, olvasásnépszerűsítő programok, képzések szervezését is.

Informatikai háttér

Továbbra is elvégeztük a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet HBONE-központ feladatait, folyamatos felügyelettel biztosítottuk a csatlakozó intézmények internetkapcsolatát. A nyilvános könyvtári és közgyűjteményi hálózat számára elláttuk a rendszergazda feladatát, folyamatos tanácsadást, üzemeltetési és alkalmazási segítséget nyújtottunk. Előfizettünk, illetve ingyenesen hozzáfértünk a különböző adatbázisokra (pl. Complex CD-DVD jogtár, EBSCO) és segítgettük a TextLib integrált rendszer működését. Intézményünk továbbra is NAVA-pontként működött.

2011-ben informatikai eszköz beszerzésére nem került sor (2010 végéig volt egy nagyobb fejlesztés TIOP pályázati forrásból). Az év első felében TÁMOP pályázati forrásból *könyvtárunk honlapja újult meg* (<http://www.dfmk.hu>), a főlap mellett külön aloldalt kapott a gyermekkönyvtár: <http://gyermekkonyvtar.dfmk.hu> és a mozgókönyvtári szolgáltatás: <http://mozgokonyvtar.dfmk.hu>. A weblap szerkezete úgy került kialakításra, hogy a tartalmi feltöltéseket, frissítéseket intézményünk munkatársai végzik.

A TextLib kistérségi modul üzembe állításával 2010 végétől kezdetét vette a mozgókönyvtári szolgáltatást igénylő községek állományának elektronikus feldolgozása, amely a következő néhány évben sok feladatot jelent számunkra. Az elektronikus katalógusfejlesztésre a TÁMOP-3.2.4-08/1-2009-0068 pályázat biztosított anyagi forrást. Az intézmény munkatársai összesen több mint húsz ezer rekordot rögzítettek a TextLib integrált rendszerben 2011 végéig. A konzorciumi partnerekkel együtt (zalaegerszegi, keszthelyi, lenti, letenyei, nagykanizsai városi könyvtárak) 80 ezer rekord bevitelére került sor.

Rendezvények, továbbképzések

A megye könyvtárainak munkáját, az olvasóközönséggel tartott kapcsolatukat nagymértékben segítette a rendezvények szervezése. A programokról részletesen az olvasószolgálat és a gyermekkönyvtár beszámolójában szoltunk. Itt csak felsoroljuk a legjelentősebb rendezvényeket. Megemlékeztünk többek között a költészet napjáról, a népmese napjáról. A hagyományosan megrendezett ünnepi könyvhétén és a Zalai Gyermekkönyvhetek során számos rendezvényre került sor a me-

gyében. Ez utóbbi rendezvénysorozatokhoz programfüzetet készítettünk. Az Internet Fiesta rendezvényein a számítógépes információszolgáltatásra és az elektronikus ügyintézés lehetőségére hívtuk fel a figyelmet.

A megyei összefogással megvalósuló rendezvények közül kiemelkedett az *őszai könyvtári napok* programsorozata, amely a Nemzeti Kulturális Alap 1.996.800 forintos pályázati támogatásából valósult meg. 2011-ben a *Könyvtárak a tudásért* címmel került sor arra a programsorozatra, amelybe Zala megyéből szinte valamennyi városi könyvtár, több községi és iskolai könyvtár is bekapcsolódott. A koordinátori teendőket szokás szerint a Deák Ferenc Megyei Könyvtár látta el. Különösen jó volt a fogadtatása a *Könyves Vasárnap* programjainak. A megyei média rendszeresen tudósított az egyes eseményekről. Éltünk az Internet adta lehetőségekkel is, honlapunkon (www.dfmk.hu) lehetett tájékozódni a teljes megyei programról. A programokat az országos internetes oldalon (<http://osszefogas.kjmk.hu/>) is rögzítettük: 26 településen 118 zalai program volt 7.271 fő részvételével.

A TÁMOP-3.2.4-08/1-2009-0068 kódszámú pályázatból az év folyamán szintén számos rendezvényre került sor. Az intézményben összesen 68 rendezvényt szerveztünk (felnőtteknek és gyerekeknek együtt), amelyen 2.336 fő vett részt. A pályázatból a konzorciumi partnerekkel együtt 238 program valósult meg, több mint kilencezer résztvevővel. Szintén a TÁMOP pályázatból finanszíroztuk a könyvtárhasználók alapfokú internetoktatását, könyvtárainkban összesen hét képzés volt 62 fő részvételére. A pályázat emellett az intézmény hat munkatársának akkreditált képzésére nyújtott anyagi lehetőséget.

Dolgozóink szakmai fejlődéséhez hozzájárultak – az akkreditált képzések mellett – a különböző témában szervezett továbbképzések is (pl. az MKE Zala Megyei Szervezetének tavaszi továbbképzése, és a Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely tavaszi és őszi továbbképzése). Részt vettünk a megye más könyvtáraiban és az ország különböző pontján rendezett szakmai napokon, konferenciákon és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Pécsen megrendezett vándorgyűlésén is.

Kiadványok

Az elmúlt évekhez hasonlóan szerkesztettük és megjelentettük a könyvtári hálózat lapját, a *Zalai Könyvtári Levelező* két számát, amelynek írásai beszámolnak a megyében végzett munkáról. A lapot eljuttattuk valamennyi Zala megyei könyvtárhoz, így értesülhettek a megyei és országos szakmai programokról, a könyvtárakban folyó műhelymunkáról és a megyei könyvtár honlapján elektronikusan is elérhetővé tettük: <http://www.dfmk.hu/megyei-szolgalatasok/zalai-konyvtari-levelezo>.

Nyomtatásban is kiadtuk, valamint Interneten is elérhetővé tettük statisztikai kiadványunkat *Zala megye könyvtári ellátása* címmel: <http://www.dfmk.hu/megyei-szolgalatasok/statisztika>.

A Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely 2011-ben is kiadta a *Gyermekkönyvtári információ* (<http://gyermekkonyvtar.dfmk.hu/felnotteknek/gyi>) című internetes módszertani hírlevelet. Könyvtárunk megjelentette az *Olvasó Lurkó* (<http://gyermekkonyvtar.dfmk.hu/kiadvanyok/olvaso-lurko>) című folyóiratot.

2011-ben is vállaltuk a megyei kiadványok, valamint az elosztás céljából a könyvtárhoz érkezett egyéb kiadványok eljuttatását a megye más könyvtáraiba.

Kötészeti és restaurálási szolgáltatás

A hálózat tagkönyvtárai számára továbbra is vállaltuk önköltséges áron a kötetést. Egyeztetettük az időpontokat a városi könyvtárak és a könyvkötészet között. Külön kérésre vállaltuk a folyóiratok, könyvek kiszállítását is.

Az év elején a könyvkötészetet át kellett költöztetnünk a megyeházán biztosított helyiségből, mivel a Kormányhivatal igényt tartott rá. A költöztetésben az intézmény szinte valamennyi munkatársa részt vett. Az áthelyezés nagy szervezőmunkát és tetemes költséget jelentett. Nehézséget okozott továbbá, hogy nyugdíjazás miatt hónapokig csak egy könyvkötő végezte a munkát. Új munkatársat szeptembertől foglalkoztatott az intézmény.

2011-ben a kötések száma összesen 2.867 darab volt, ebből 2.553 darab volt a megyei könyvtár kiadványa. Öt városi könyvtár (Keszthely, Lenti, Letenye, Zalaegerszeg, Zalaszentgrót) valamint a Magyar Nemzetiségi Intézet Lendva (Szlovénia) és a Göcseji Múzeum vették igénybe a könyvkötészeti szolgáltatást. Összesen 314 darab kiadványt köttettek be, döntően vászonkötésbe. Az összes kiadványból 1.131 darab vászon és 1.736 darab puha kötésű volt.

A megyei könyvtár könyvkötészete készítette el az intézmény kiadványait, így a *Zalai Könyvtári Levelezőt*, a *TEKÉ-t*, az *Olvasó Lurkót*, valamint a könyvünnepekhez kapcsolódó programfüzeteket.

A kötetés mellett számos dokumentum restaurálására került sor: folytatódott a *Magyar Paizs* című újság állományvédelme (1908–1910), amely elsősorban pályázati támogatásból készülhetett el. A Göcseji Múzeum számára kiállításokhoz könyveket és plakátokat restauráltunk. Elkezdődött továbbá *Fülöp István* (volt könyvtárigazgató) hagyatékának portalanítása, száraztisztítása és rendszerezése is.

MOZGÓKÖNYVTÁRI ELLÁTÁS

A megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) célja a községekben élő lakosság könyvtári ellátása. A Deák Ferenc Megyei Könyvtár 2011-ben a községi önkormányzatokkal, illetve a zalaegerszegi, zalaszentgróti és pacsai többcélú társulásokkal kötött *Ellátási szerződések* alapján összesen 30 község és egy város (Pacsa márciustól rendelte meg a szolgáltatást) számára végezte a mozgókönyvtári ellátást.

Az ellátott települések a következők voltak: Alibánfa, Alsónemesapáti, Bagod, Csöde, Gyűrűs, Kemendollár, Kisbucsa, Nemesapáti, Nemeshetés, Pethőhenye, Pókaszepetk, Pusztaszentlászló, Vöckönd, Zalaistvánd, Zalaszentiván, Zalaszentlőrinc (zalaegerszegi kistérség); Almásháza, Batyk, Dötk, Pakod, Zalabér, Zalavég (zalaszentgróti kistérség); Búcsúszentlászló, Nemessándorháza, Nemesszentandrás, Nemesrádó, Pacsa, Pölöske, Szentpéterúr, Zalaigrice, Zalaszentmihály (pacsai kistérség). Ezenkívül a zalaegerszegi kistérség területén nyilvános könyvtárként működő sőjtöri községi és iskolai könyvtár számára nyújtottunk szakmai módszertani segítséget.

A mozgókönyvtári szolgáltatás finanszírozására 2011-ben egymillió forint normatív támogatást határozott meg a költségvetési törvény. A többcélú társulások döntése alapján került megosztásra a központi támogatás a községi önkormányzatok illetve a szolgáltató könyvtár között.

A pacsai kistérség falvanként 400.000 forintot biztosított a mozgókönyvtári szolgáltatáshoz, amelyből 200.000 forint volt fordítható dokumentum-beszerzésre.

A zalaszentgróti kistérségben 350.000 forint volt a könyvtárunknak átadott pénzösszeg településenként, amelynek fele, 175.000 forint a könyvtári dokumentumra fordítható keret.

A zalaegerszegi kistérségben 300.000 forint volt az átadott pénzösszeg, amelyből 120.000 forint volt a dokumentum-beszerzési keret.

Dokumentum- és információszolgáltatás a kistérségek számára

A jó minőségű könyvtári szolgáltatások egyik alapfeltétele a friss, jó és megfelelő ütemben gyarapodó, gondozott állomány. A dokumentumokat letéti ellátás formájában juttattuk ki a mozgókönyvtári szolgáltatást megrendelő 31 településre. A központi dokumentum-beszerzés célja az volt, hogy a kedvezmények és a szakszerű dokumentum-vásárlás útján olcsóbbá és gazdagabbá váljon az

állománygyarapítás, a friss, aktuális és a helyi igényeknek megfelelő dokumentumok hozzáférhetőek legyenek a kistelepüléseken.

A mozgókönyvtári ellátást megrendelő települések számára ingyenes hozzáférést biztosítottunk a szolgáltató könyvtár teljes dokumentum-gyűjteményéhez, valamint a magyarországi könyvtárak állományához is, a szolgáltató könyvtár ODR kapcsolatán keresztül. E szolgáltatásunkat könyvtárközi kölcsönzés útján biztosítottuk eredetiben vagy másolat formájában, melyet akkor kínáltunk fel a települések számára, ha a községi szolgáltatóhely olvasója által kért dokumentum a letéti rendszerben már nem volt beszerezhető, vagy sürgősen szüksége volt rá a használónak.

A dokumentum-beszerezésre fordított összeg tovább csökkent: a három kistérség 31 településének ellátására összesen 5.395 ezer forintot fordítottunk (ebből 4.570 ezer forint volt a mozgókönyvtári normatív támogatás és 825 ezer forint az érdekeltségnövelő támogatás). 2011-ben összesen 2.128 darab könyvet, 95 darab CD-t és 152 darab DVD-t szerzeményeztünk és dolgoztunk fel; előfizettünk továbbá folyóiratokra is. A 2007-től (öt év alatt) gyarapított mozgókönyvtári állomány ma már összesen 18.962 darab.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár beletárolt mozgókönyvtári állománya és értéke (összesítés)

Dokumentumtípus	Tárgyévi beszerzés	2007–2011 között összesen
Könyv	2.128	15.776
Kartográfiai dokumentum		8
Hangdokumentum (CD)	95	771
Képdokumentum (DVD)	152	2.397
Elektronikus dokumentum (CD-ROM, DVD-ROM)	1	10
Leltározott dokumentum összesen (db)	2.376	18.962
Leltározott dokumentum értéke (eFt)	4.302	25.199
Folyóirat előfizetések száma	242	
Folyóirat előfizetés értéke (eFt)	1.103	

A mozgókönyvtári állomány könyvtárunk on-line katalógusában, az Interneten visszakereshető (<http://www.dfmk.hu/dfmk/online-katalogus>).

A szolgáltatóhelyek az önkormányzatokkal kötött szerződésnek megfelelően az év folyamán öthet alkalommal kaptak új könyveket. A letétbe adott dokumentumok kisebb hányada tartós letét, a többi cseréletét formájában került a községekbe. CD-t, DVD-t igény szerint szállítottunk, egy alkalommal 20-30 darabot kaptak egyhónapos határidőre. E dokumentumfajták továbbra is népszerűek a településeken.

Az új vásárlások csökkenése ellenére a cserékkel tudtuk elérni, hogy a megyei könyvtárból kiszállított dokumentumok száma alig változott, az elmúlt évhez képes kis mértékben csökkent: 2011-ben összesen 13.747 darab dokumentumot forgalmaztunk a 31 településre, ebből 3.714 darab könyvet, 10.033 darab audiovizuális dokumentumot (CD, DVD). Valamennyi településen van még saját tulajdonú községi állomány is. Így a felhasználók számára a 31 településen összesen közel negyvenezer dokumentum állt helyben rendelkezésre, továbbá többféle előfizetett időszak kiadvány (havi és hetilap).

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár forgalmazott dokumentumainak száma

Sorszám	Település	Mozgókönyvtári és letéti állományból 2011-ben forgalmazott			Saját állományból (könyvtárközi) 2011-ben	2011-ben összesen forgalmazott	Letétben 2011 előtti kint lévő dokumentumok	Összesen DFMK-ból forgalmazott dokumentumok 2011-ben
		Könyv	AV dokumentum (CD, DVD)	Összesen				
1.	Alibánfa	83	189	272	0	272	360	632
2.	Almásháza	73	216	289	6	295	450	745
3.	Alsónemesapáti	76	195	271	0	271	725	996
4.	Bagod	76	198	274	0	274	383	657
5.	Batyk	92	269	361	20	381	690	1.071
6.	Búcsúszentlászló	59	234	293	0	293	370	663
7.	Csöde	67	185	252	0	252	408	660
8.	Dótk	63	205	268	5	273	469	742
9.	Gyűrűs	79	202	281	0	281	408	689
10.	Kemendollár	102	389	491	1	492	486	978
11.	Kisbucsa	61	0	61	0	61	242	303
12.	Nemesapáti	77	307	384	10	394	462	856
13.	Nemeshetés	74	195	269	0	269	402	671
14.	Nemesrádó	47	186	233	0	233	719	952
15.	Nemessándorháza	73	213	286	0	286	393	679
16.	Nemesszentandrás	59	224	283	0	283	517	800
17.	Pakod	136	270	406	26	432	22	454
18.	Pacsa	89	190	279	4	283	533	816
19.	Pethőhenye	90	188	278	0	278	530	808
20.	Pókaszepetk	102	197	299	6	305	293	598
21.	Pölöske	65	245	310	3	313	650	963
22.	Pusztaszentlászló	70	145	215	0	215	254	469
23.	Szentpéterúr	48	230	278	0	278	595	873
24.	Vöckönd	78	205	283	0	283	669	952
25.	Zalabér	100	230	330	2	332	544	876
26.	Zalaigrice	83	215	298	16	314	773	1.087
27.	Zalaistvánd	82	215	297	0	297	521	818
28.	Zalaszentiván	71	170	241	3	244	297	541
29.	Zalaszentlőrinc	96	190	286	2	288	372	660
30.	Zalaszentmihály	55	231	286	0	286	630	916
31.	Zalavég	82	280	362	7	369	494	863
Összesen:		2.408	6.608	9.016	111	9.127	14.661	23.788

Egyéb szolgáltatások

Az év első felében begyűjtöttük a mozgókönyvtári szolgáltatóhelyek statisztikai adatait. A legfontosabb mutatókat saját kiadványunkban megjelentettük és közzétettük a honlapunkon is. Biztosítottuk minden *szolgáltatást megrendelő* település számára a helyi kölcsönzéshez és a forgalmi adatok méréséhez szükséges nyomtatványokat.

Rendszeres kapcsolatot tartottunk a többcélú társulás munkaszervezetével, a települések önkormányzataival és a szolgáltatóhelyek könyvtárosaival. 2011-ben is bekapcsolódtunk a Közkincs Kezelszolgálatok munkájába.

Elkészült a mozgókönyvtári szolgáltatás új weboldala (<http://mozgo.dfmk.hu>), ahol az ellátással kapcsolatos információk (többek között a szolgáltatóhelyek főbb adatai, a növekvő dokumentumkínálat, rendezvények, képzések) érhetők el. Továbbra is megjelentettük hírlevelünket, amelyet e-mailben adtunk közzé, de honlapunkon is elérhetővé tettük. Rendszeresen beszámoltunk szolgáltatásainkról, az elvégzett munkánkról és a településeken bekövetkezett változásokról.

Minden szolgáltatóhelyre eljuttattuk a Deák Ferenc Megyei Könyvtár kiadásában megjelenő kiadványokat, így a *Zalai könyvtári levelező* című szakmai folyóiratot és a *Zala megye településeinek ellátása* című statisztikai kiadványt.

- November 22-én *szakmai továbbképzést* szerveztünk a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban. A program része volt a TextLib kistérségi modulhasználat tapasztalatainak bemutatása, valamint a gyermekkönyvtári munkát segítő előadások (drámapedagógiai módszerek, papírszínház).
- Folytatódott a használóképzés: elsősorban a számítógép- és internethasználat, könyvtári információk internetes elérhetősége szerepelt a tematikában. 2011-ben Bagodban, Pusztaszentlászlón és Pacsán volt 20 órás tanfolyam, elsősorban nyugdíjas korúak részére.
- A kistérség területén rendezvényeket is szerveztünk, amelynek során együttműködtünk a helyi iskolákkal, önkormányzatokkal és a kistérségi társulás munkaszervezetével.
- A *Költészet napja* alkalmából egy-egy rendezvényünk volt a községekben: április 7-én *Balogh József* költő találkozott a gyermekolvasókkal *Bagodban*, az iskolában. Április 11-én *Turbuly Lilla* költő estjére került sor *Nemesrádón* a községi könyvtárban.
- Április 29-én *Alsónemesapátiban*, május 12-én *Pusztaszentlászlón* *Darázsi Zsolt*, a Göcsej Természetvédelmi Alapítvány elnöke az *Első zalai gyümölcsészkönyv* című kiadványt mutatta be az érdeklődőknek. A pusztaszentlászlói program a Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Társulás támogatásával valósult meg.
- Az ünnepi könyvhét keretében ismét *Turbuly Lilla* volt a vendégünk. Június 1-jén Pacsán a Városi Könyvtárban, június 8-án Pölöskén, az általános iskolában került bemutatásra *Kosársuli* című új kötete, amely a Móra Kiadó Pöttyös sorozatában jelent meg (a történet az egykori nagykapornaki sportiskolában játszódik).
- Június 21-én *Zalaszentlőrincen* a megújult községi könyvtárban kézműves foglalkozásra került sor, melyet *Tóth Renáta* gyermekkönyvtáros vezetett.
- Augusztus 13-án *Alibánfán* a Falunapon kézműves foglalkozásra került sor. Az intézményünk által szervezett programon *Pintér Györgyike* foglalkozott a gyerekekkel.
- Augusztus 27-én *Nemesrádón* a falunapon *Gönczi Ferenc születésének 150. évfordulójára* emlékeztünk. Részt vettünk többek között a Gönczi-kiállítás összeállításában fotók és helyi paraszti eszközök felhasználásával; készítettünk egy kis füzetet, amelyben Gönczi Ferenc életét és munkásságát mutattuk be, valamint egy rejtvényfüzetet is. A falunap a templomkertben tartott ünnepi megemlékezéssel és kiállítás-megnyitóval vette kezdetét, majd a falu központjában felállított sátorban folytatódott: itt zajlott a kézműves foglalkozás a gyerekeknek *Tóth Renáta* gyermekkönyvtárossal, és itt került sor *A nevetés egészség* című kötet alapján a göcseji anekdoták előadására (*Kiss Gábor, Sebestyénné Horváth Margit*).
- Az *Őszi könyvtári napok* keretében is több programunk volt a községekben: október 3-án *Kemendolláron*, október 4-én *Pölöskén* *Az operaszínpadtól az íróasztalig. Egy énekes, akiből író lett* címmel író-olvasó találkozóra került sor. Október 4-én *Pókaszepteken* *Hogyan született a Vau! és a Nyau!? Egy író titkai* címmel rendhagyó irodalomórára került sor. A vendégünk mindhárom programon *Nógrádi Gergely* volt.
 - Október 5-én *Zalaszentivánon* az iskolában *Bosnyák Viktória* írónővel találkozhattak a gyerekek.
 - Október 6-án *Zalaistvándon* *Marx Mária* tartott előadást *Gönczi Ferencről*.
 - Október 23-án *Alibánfán* képes beszámoló hangzott el az El Camino-ról. Vendég: *Horváth András* volt.

- *Pakodon* október 6-án *Kelemen Gyula* énekmondó megzenésített verseket adott elő a helyi óvodásoknak és iskolásoknak.
- *Batýkon* október 7-én *Pintér Györgyike* tartott kézműves foglalkozást.
- A *Zalai Gyermekkönyvhetek* rendezvénysorozat keretében november 17-én *Csondor Kata* találkozott a zalaszentmihályi óvodásokkal és kisiskolásokkal a községi könyvtárban.
- November 25-én *Figura Ede* a *szentpéterúri* és *búcsúszentlászlói* gyerekeknek (a helyi óvodásoknak és kisiskolásoknak) adta elő verses-zenés műsorát.
- *Zalabérben* november 16-án *Bosnyák Viktória* írónővel találkozhattak a gyerekek a helyi iskolában.
- *Nyáron is vár a könyvtár!* címmel szórakoztató rejtvényfüzetet kínáltunk a gyermekeknek a szünidőre. Az érdeklődők lakóhelyük könyvtárában juthattak a rejtvényfüzethez, amelyet *Tóth Renáta* gyermekkönyvtáros állított össze.
- A saját szervezésű könyvtári programok mellett aktívan részt vettünk különböző kistérségi rendezvényeken: április 16-án az *Egerváron* lezajlott kistérségi vásár keretében könyvajándékkal támogattuk a rajzversenyre benevezett bagodi Fekete István Általános Iskolát.
- Június 5-én a zalaegerszegi kistérséggel együttműködve a *Göcseji Randevő* alkalmából könyvet árultunk a Falumúzeumban.
- A Göcseji Múzeummal és a Zala-KAR kistérségi munkaszervezettel együttműködve 2011-ben is részt vettünk a *kehidai* Deák-kúriában június 8-án szervezett *Múzeumok Éjszakája* rendezvénysorozaton.
- *Nemessándorháza* az augusztus 20-i ünnepség keretében került sor *Sándor Gyula: Nemessándorháza története* című monográfiájának bemutatására, amely a környező települések történetébe is bepillantást nyújt. A kötetet *Kiss Gábor*, a Deák Ferenc Megyei Könyvtár igazgatója ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. A szerző ajándékképpen a könyv minden érintett település könyvtárában hozzáférhetővé vált.
- Az *Észak-Nyugat Zalai Kistérségi Társulás* szervezésében november 29-én *Lakhegyen* rendezték meg a kistérségi vers-, próza- és mesemondóversenyt. Az irodalomkedvelők négy kategóriában mérhették össze tudásukat. E programon *Kiss Gábor* és *Sebestyénné Horváth Margit* a zsűrizésben vállalt feladatokat.
- A Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás, a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága, és a Deák Ferenc Megyei Könyvtár, mint a zalaegerszegi kistérség Közkincs Kerekasztalának tagjai november 8-án a Márton naphoz kötődően a zalaegerszegi kistérség 1-4. osztályos tanulói részére mesemondó versenyt hirdettek *Libavarázs* címmel. A rendezvényre húsz tanuló nevezett, a zsűri munkájában intézményünk is részt vett.
- A TÁMOP-3.2.4/08/1-2009-0068 kódszámú pályázat biztosít finanszírozási háttérrel a szolgáltatóhelyek elektronikus katalógusának elkészítéséhez. 2010 végétől Bagod, Búcsúszentlászló, Zalaszentmihály, Kisbuccsa, Nemesapáti, Zalabér könyvtárában összesen 22 ezer kötet elektronikus feldolgozására került sor. A községek az Interneten csatlakozni tudnak a megyei könyvtár szerveréhez, így munkaállomásként működhetnek, amelynek feltétele a munkaállomás program beszerzése és üzembe állítása. 2011 végéig a települések fele vásárolta meg a programot. A községi könyvtárosoknak bemutató foglalkozást is tartottunk a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban. A TextLib rendszerrel való ismerkedés a jövőben is folytatódik.

GAZDÁLKODÁS

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár gazdálkodására a 2011. évben is a takarékoság volt jellemző. Pályázati forrásból gyarapodott, gazdagodott, szépült, bútorzatában modernebbé vált, a kornak és az elvárásoknak megfelelően alakult a szolgáltatói tér – így könyvtárunkat a használók számára vonzóbbá tettük. Felkutattunk és bevontunk a működésbe minden igénybevehető forrást, lehetőség szerint átcsoportosítással éltünk, hogy a könyvtár folyamatos, problémamentes működése megvalósíthatóvá váljon. Takarékos gazdálkodással, a pályázati pénzek ésszerű felhasználásával sikerült az évet pozitívan zárni.

2011. február 18-án a Zala Megyei Közgyűlés Hivatala épületében működő könyvkötészetünket a fenntartó határozatának megfelelően elköltöztettük, a könyvtárba helyeztük vissza. Ez nagy, az egész intézményt átfogó szervezést, feladatot jelentett. A kötészet szakszerű áttelepítése rendkívüli kiadást is okozott, s ennek csak töredékét kaptuk meg az önkormányzattól.

Ezután a fenntartó újabb feladattal bízott meg bennünket, a Pedagógiai Intézet Dr. Kovács Lajos Szakkönyvtárát kellett elhelyezni a már amúgy is zsúfolt megyei könyvtár épületében. Emiatt a gyermekkönyvtár foglalkoztatóját a gyermekkönyvtári kölcsönzőteremben kellett elhelyeznünk. Az átköltözésre 2011. március 8-án került sor. A Zala Megyei Közgyűlés határozata alapján 2011. május 10-től intézményünknek kellett ellátnia a Zala Megyei Közművelődési Intézmény és a Zala Megyei Levéltár gazdálkodási feladatait is. Ehhez a személyi és technikai feltételeket intézményünknek kellett biztosítani.

Intézményünkben a TIOP-1.2.3-08/1 „Tudásdepó Expressz” pályázat lezárult, 2011-ben az elszámolást is elkészítettük. A Zala Megyei Közgyűlés elnökétől az utófinanszírozású projekt megvalósításához 16 millió forintot kaptunk, melyből 13 millió forintot 2010-ben, 3 millió forintot a kifizetési kérelmek elfogadása után, 2011-ben fizettünk vissza. A TIOP-1.2.3-08/1 pályázat célja a könyvtár infrastruktúrájának bővítése, korszerűsítése, a hozzá kapcsolódó szolgáltatásokkal a gyors, pontos és egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása volt. A pályázat lehetőséget nyújtott a számítógépes munkaállomások beszerzésére, a nagyarányú informatikai korszerűsítésre, mind a dolgozók, mind pedig a felhasználók munkájának segítése céljából. Oktatókabinetet hoztunk létre az olvasók és a hálózatban dolgozó kollégák továbbképzésére. Megteremtettük a vagyonvédelem technikai hátterét, az RFID önkiszolgáló kölcsönzés feltételeit. A 2011. év során a TIOP pályázatból megvalósult infrastruktúrát folyamatosan működtetni tudtuk.

A TÁMOP-3.2.4-08/1 projekt keretében olvasásfejlesztési programokat, tanfolyamokat, rendezvényeket szerveztünk. A program keretében megvalósult az a törekvésünk, hogy könyvtári környezetben, új szolgáltatásokkal, új eszközökkel és formákkal támogassuk az egész életen át tartó tanulást és művelődést. Ennek érdekében elektronikus katalógusunkat fejlesztettük, és az általunk gondozott kistelepülések könyvtári állományát is elkezdtuk feldolgozni ebbe a rendszerbe. Interaktív könyvtári portál létrehozásával a nap 24 órájában használhatóvá, távolról is elérhetővé váltak szolgáltatásaink.

Az európai uniós pályázati forrásból nyert pénzből nagy léptekkel haladtunk előre, emellett odafigyeltünk az egyéb pályázati lehetőségekre is, amelyek további gyarapodást tettek lehetővé.

Az alábbi pályázati lehetőségekkel gyarapodtunk:

Nemzeti Kulturális Alap

▪ *Magyar Paizs* restaurálása 61.600 Ft

Nemzeti Kulturális Alap

▪ *A Magyar Paizs és a Zalai Összetartás* restaurálása 63.700 Ft

Nemzeti Kulturális Alap

▪ Könyvtárak összefogása a társadalomért... 1.996.890 Ft

Nemzeti Kulturális Alap	
▪BV Intézetek fogvatartottainak könyvtári ellátása	250.000 Ft
Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet	
▪HBONE regionális központ üzemeltetése	600.000 Ft
Országos Idegennyelvű Könyvtár	
▪Könyvtári szakfelügyelet	240.000 Ft
Nyugat-Dunántúli Regionális Munkaügyi Központ	
▪Ruhatáros munkakör betöltésére	328.604 Ft
Nemzeti Erőforrás Minisztérium	
▪ODR-támogatás	410.000 Ft
Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás	
▪Mozgókönyvtári szolgáltatás	4.800.000 Ft
Pacsa és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás	
▪Mozgókönyvtári szolgáltatás	3.520.000 Ft
ZalaA-KAR és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás	
▪Mozgókönyvtári szolgáltatás	2.100.000 Ft
Zalaegerszegi Könyvtárpártoló Alapítvány	
▪Cimbora gyermekrendezvény	98.125 Ft
Magyar Könyvtárosok Egyesülete	
▪Vándorgyűlés	15.000 Ft
Zala Megyei Gyermek és Ifjúsági Közalapítvány	
▪Gyermekrendezvények támogatása	25.000 Ft
Zala Megyei Levéltár	
▪Intézmény-összevonás miatti pénzeszköz átadás	167.777 Ft
Zala Megyei Közművelődési Intézmény	
▪Intézmény-összevonás miatt pénzeszköz átadás	204.695 Ft
Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	
▪TÁMOP-3.2.4-08/1 Új szolgáltatások Zala megye... pályázat	15.201.303 Ft
Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	
▪TIOP-1.2.3/08/01 Könyvtári szolgáltatások összehangolt... pályázat	5.872.184 Ft
Összesen:	35.954.878 Ft
NAV beszédési számla	
▪Áfa-visszatérítésből	2.884.000 Ft

Szakmai feladataink ellátásában legfontosabbnak tartottuk a szolgáltatások magas fokú, folyamatos biztosítását, s azt, hogy a szolgáltatáshoz korszerű tárgyi-technikai eszközök álljanak rendelkezésre.

2011-ben dokumentumbeszerzésre 10.175 eFt állt rendelkezésünkre. Ezen belül érdekeltség-növelő támogatásból 1.685 eFt-ot, ODR-támogatásból 350 eFt-ot fordíthattunk dokumentumbeszerzésre. A kistérségi könyvtári ellátás keretében a kistérségekkel kötött megállapodások alapján 4.570 eFt-ot fordítottunk a települések számára dokumentumbeszerzésre:

Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás	1.920.000 Ft
Pacsa és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás	1.600.000 Ft
ZalaA-KAR és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás	1.050.000 Ft

Bér és dologi költségvetésünk a megszorító intézkedések miatt a legszükségesebb kiadásokra bizonyult elegendőnek. A Zala Megyei Közgyűlés egy fő létszámleépítést hajtott végre, így létszá-

munk 35 fő teljes munkaidőben, 3 fő részmunkaidőben foglalkoztatott dolgozó volt. A szakmai és gazdasági munka színvonalának biztosítása további létszámleépítést nem tesz lehetővé.

2011. november 1-jével a gazdasági vezető nyugdíjba vonult. Az új gazdasági vezető 2011. november 9-től történő munkába állásával intézményünk dolgozói létszáma újra teljes lett.

Rendezvényeink és kiadványaink költségét döntően átvett pénzeszközökből biztosítottuk. Intézményünk működőképességéhez a pályázati támogatásból felhasználható összegek nagymértékben hozzájárultak.

Intézményi működési bevételünk összes eredeti előirányzata 2011-ben 6.400 eFt volt, mely az alábbiak szerint teljesült:

Szolgáltatások ellenértéke	2.893 eFt
Hozzá kapcsolódó áfa bevétel	3.606 eFt
Egyéb könyvkötészeti bevétel	717 eFt
Továbbszámlázott szolgáltatás	24 eFt
Kamatbevétel	364 eFt

Az átvett támogatásokkal, munkatársaink áldozatos munkavállalásával és odafigyelésével, valamint a takarékos gazdálkodással sikerült működőképességünket megőrizni.